

DISKRIMINACE A STIGMA

Kvantitativní výzkum diskriminace pacientů s depresí a schizofrenií

Červenec - Září 2010 / Dodavatel: Proteq, s.r.o. / odborná spolupráce: RNDr. Tomáš Raiter / zpracováno ve spolupráci se STEM/MARK.

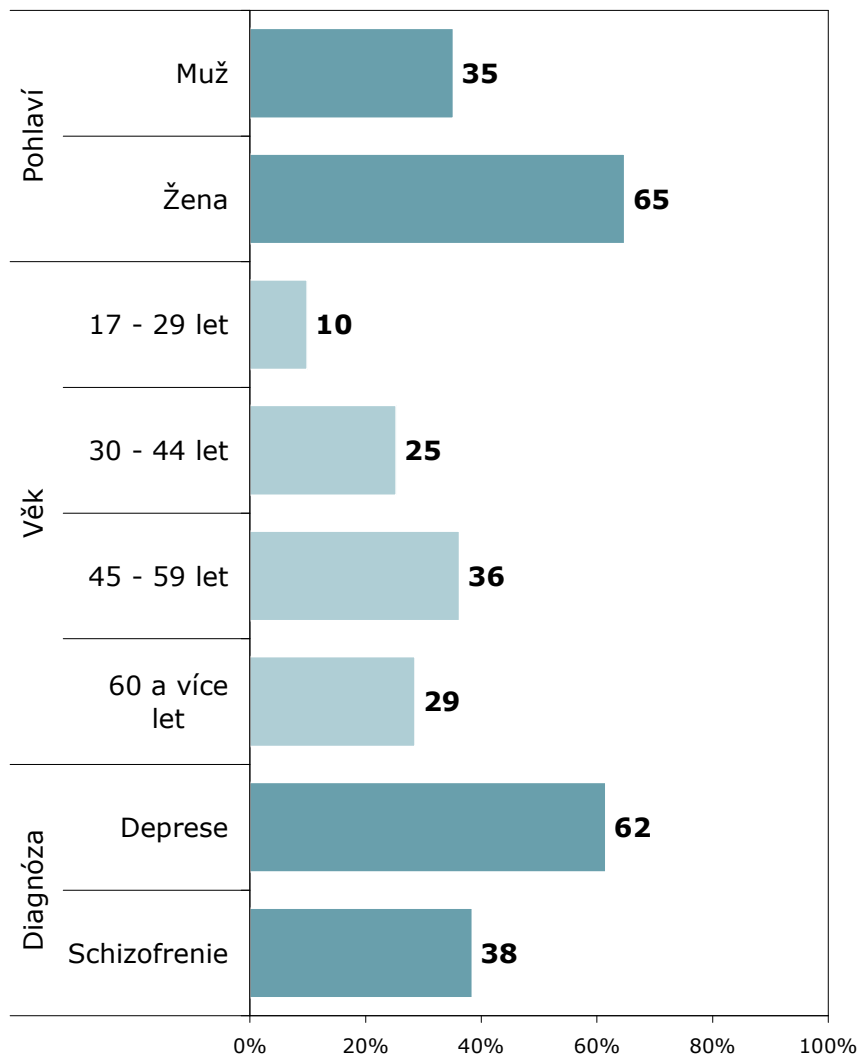
OBSAH

Sekce 1 – Vnímaní nespravedlnosti	strana 4
Sekce 2 – Stigma – nedostatek sebedůvěry	strana 26
Sekce 3 – Překonání diskriminace	strana 31
Sekce 4 – Pozitivní diskriminace	strana 34
Vybraná třídění	
- věk	strana 40
- pohlaví	strana 45
Příloha 1 - Otevřené otázky	strana 50

Struktura dotazovaného vzorku

Struktura vzorku

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=91

ZDROJ: STEM/MARK, Deprese, červenec - září 2010

Specifikace:

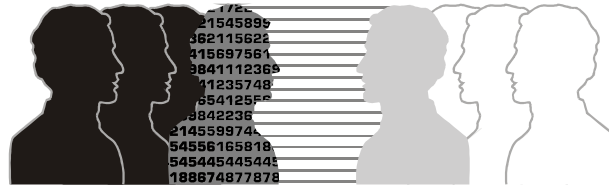
Vzorek: 91 respondentů z Karlovarského kraje

Respondenty jsou dospělí (18+) pacienti s diagnózami deprese a schizofrenie.

Přípravné práce a spolupráce s lékaři: červen 2010

Termín dotazování : červenec – září 2010

Rozhovory byly prováděny ve spolupráci s psychiatry Karlovarského kraje. Jednalo se o náhodný výběr respondentů z databáze pacientů s požadovanými diagnózami. Výběr prováděli psychiatři dle pokynů klienta. Depresivní pacienti trpěli těžší formou deprese. Pacienti byly dotazováni po návštěvě lékaře. Tazatelé byli proškoleni pro práci s pacienty s psychickým onemocněním.

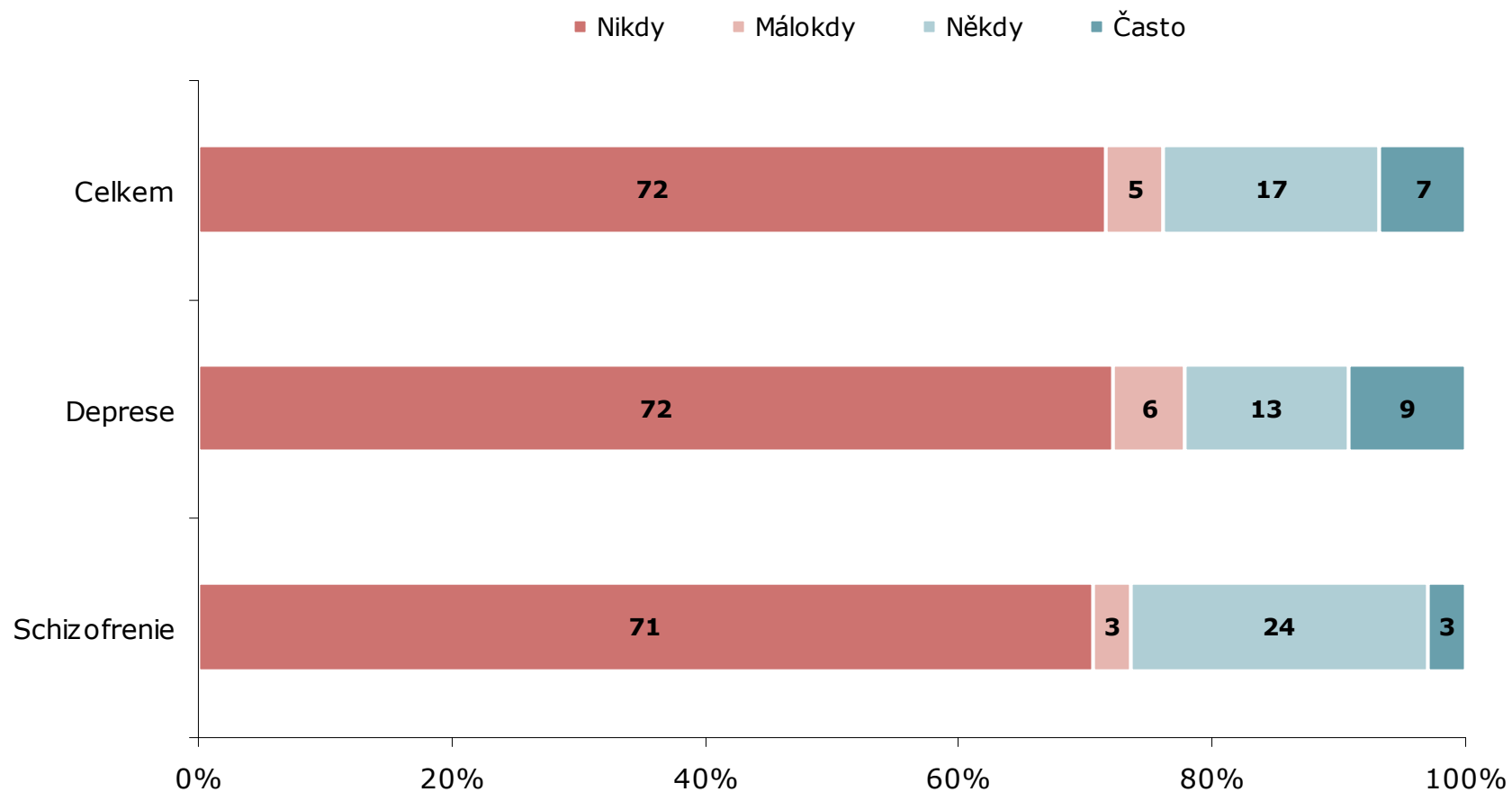

Sekce 1

Situace, kdy se k vám někdo choval nespravedlivě kvůli tomu, že trpíte duševním onemocněním

Choval se k vám někdo nespravedlivě, když jste se chtěl(a) s někým spřátelit nebo si přátelství udržet?

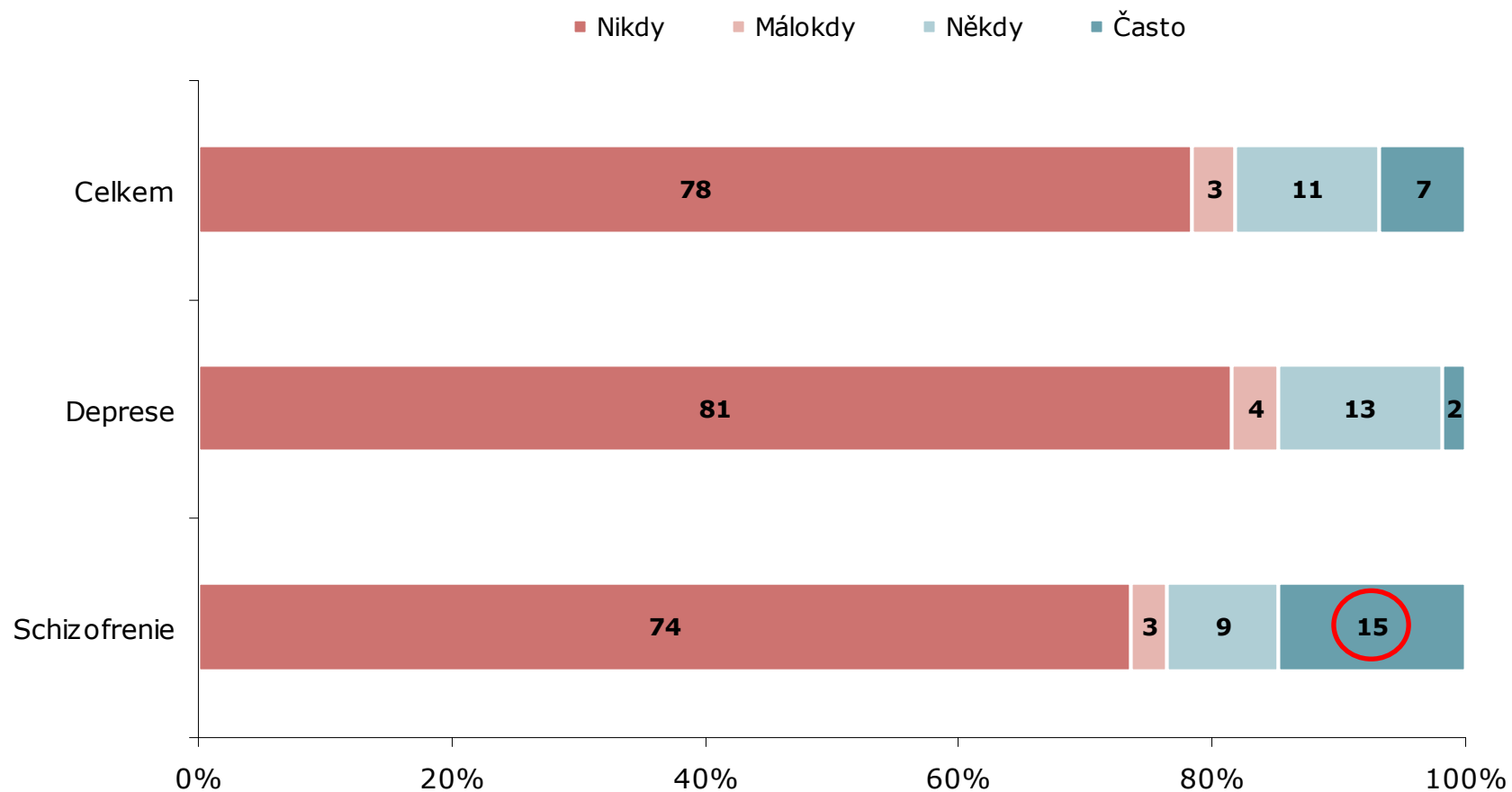
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=88, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám nespravedlivě někdo z okolí vašeho bydliště?

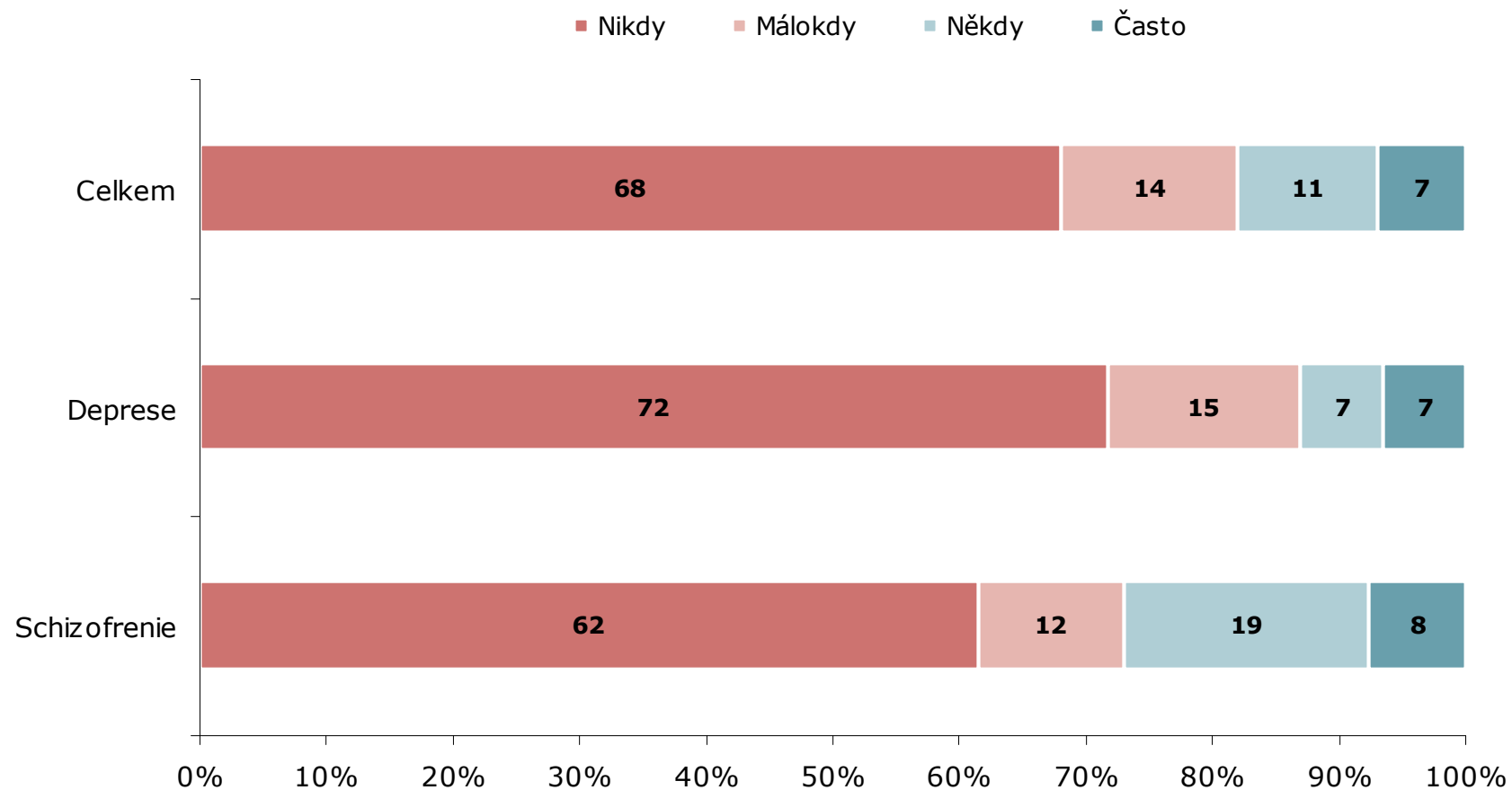
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=88, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám někdo nespravedlivě při důvěrných schůzkách či v důvěrném vztahu?

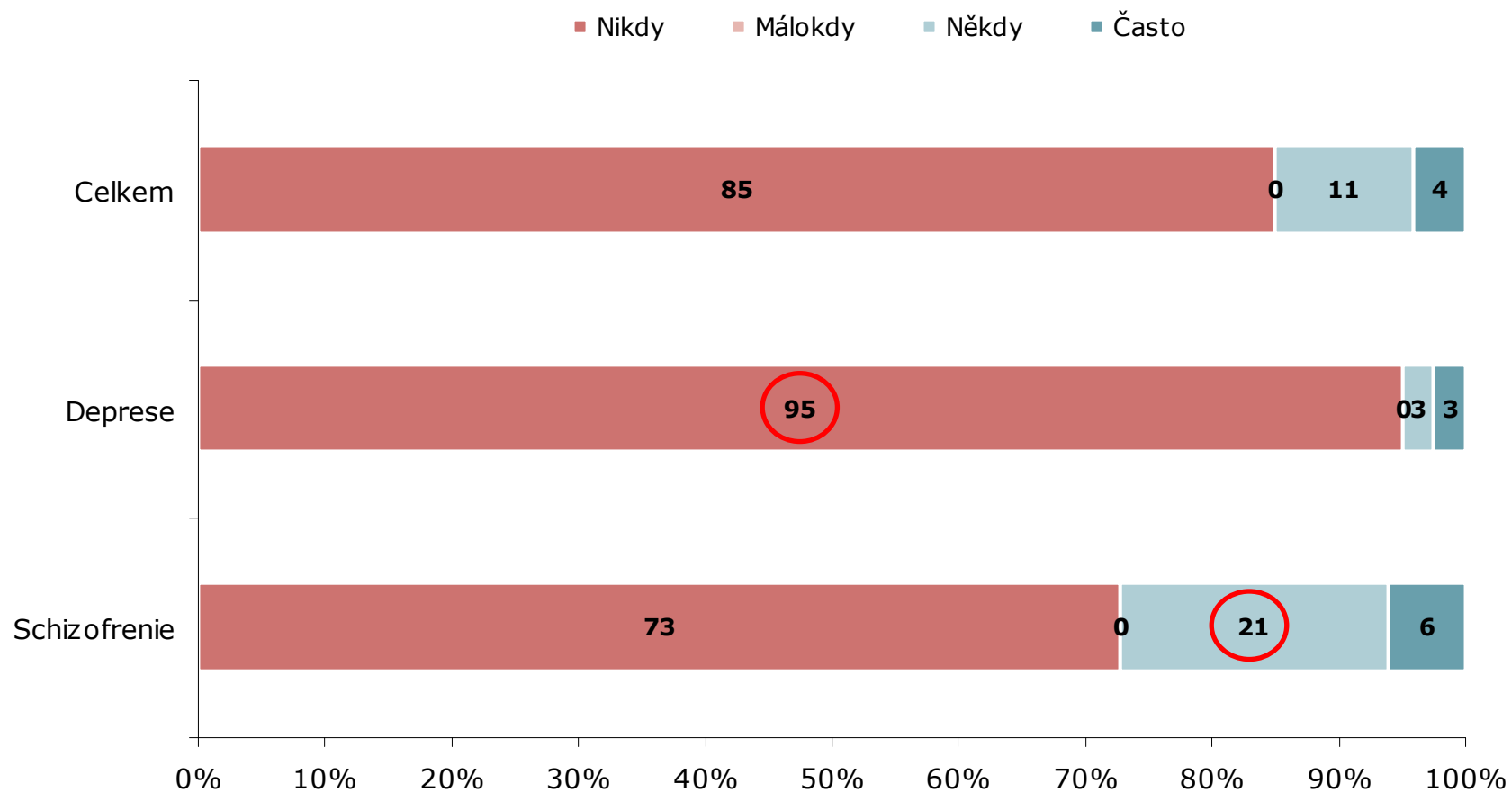
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=72, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám někdo nespravedlivě v oblasti bydlení?

Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=73, Třídění: Diagnóza

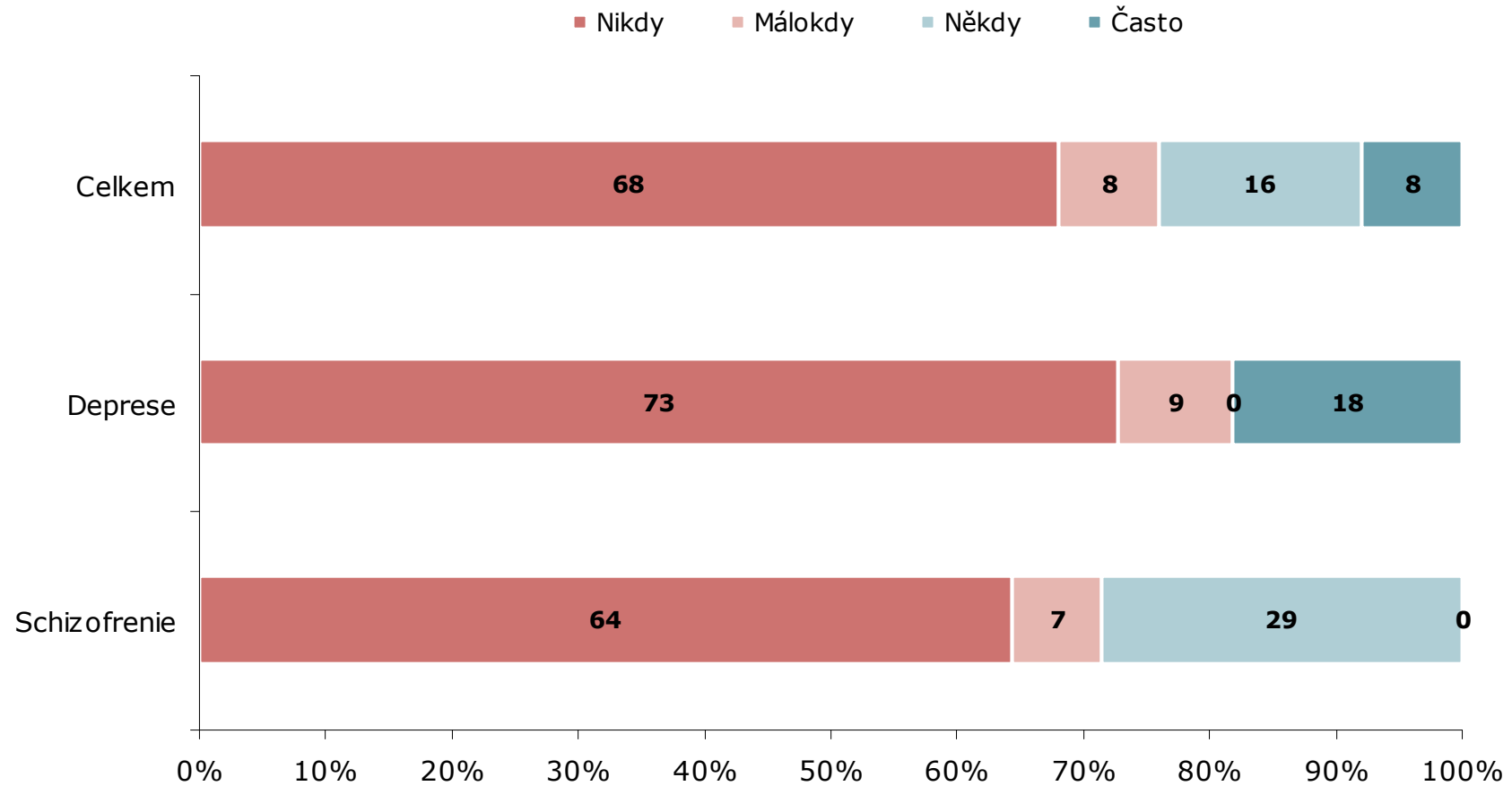

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám někdo nespravedlivě v oblasti vašeho vzdělávání?

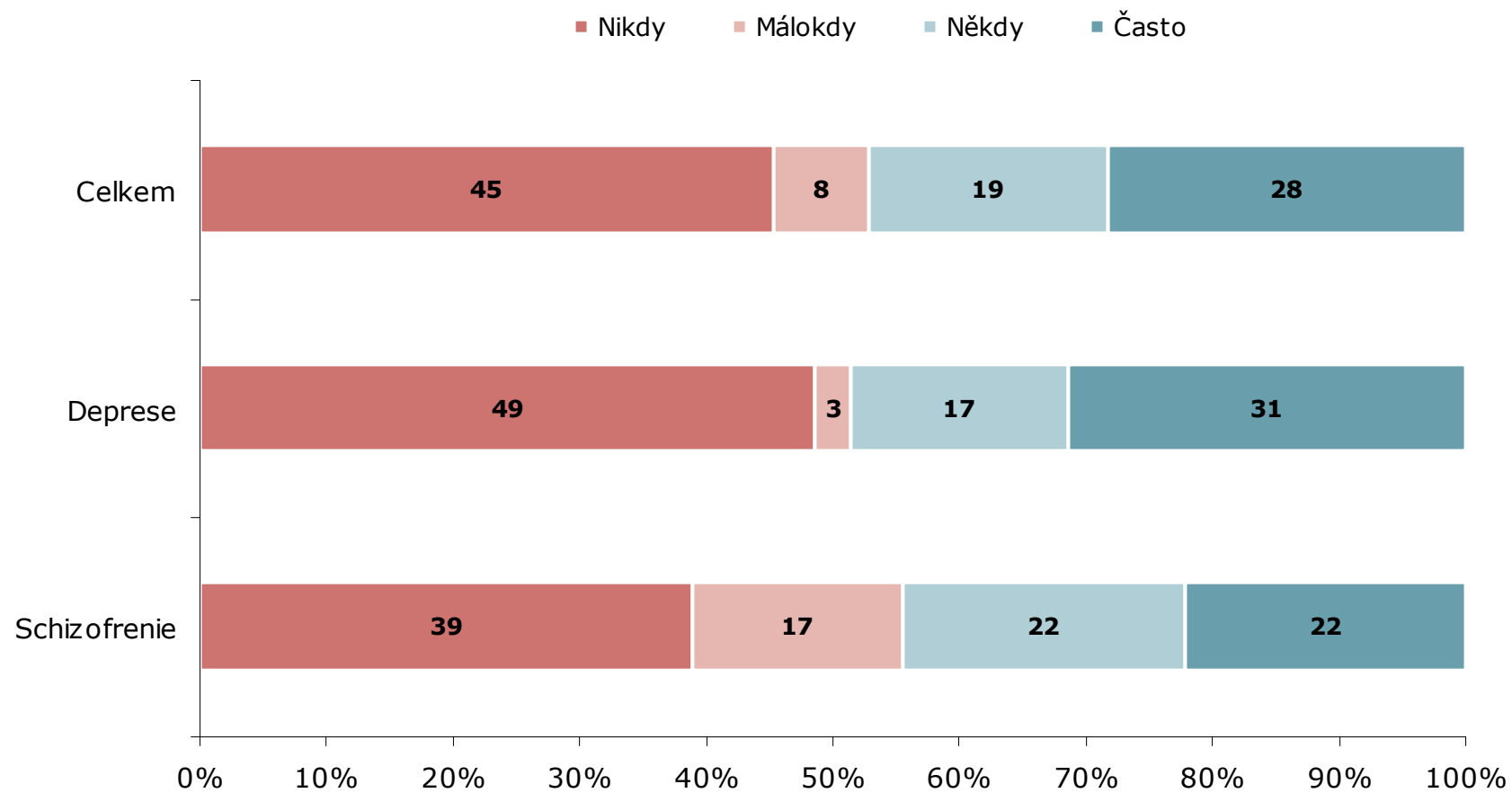
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=25, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám někdo nespravedlivě v oblasti manželství či rozvodu?

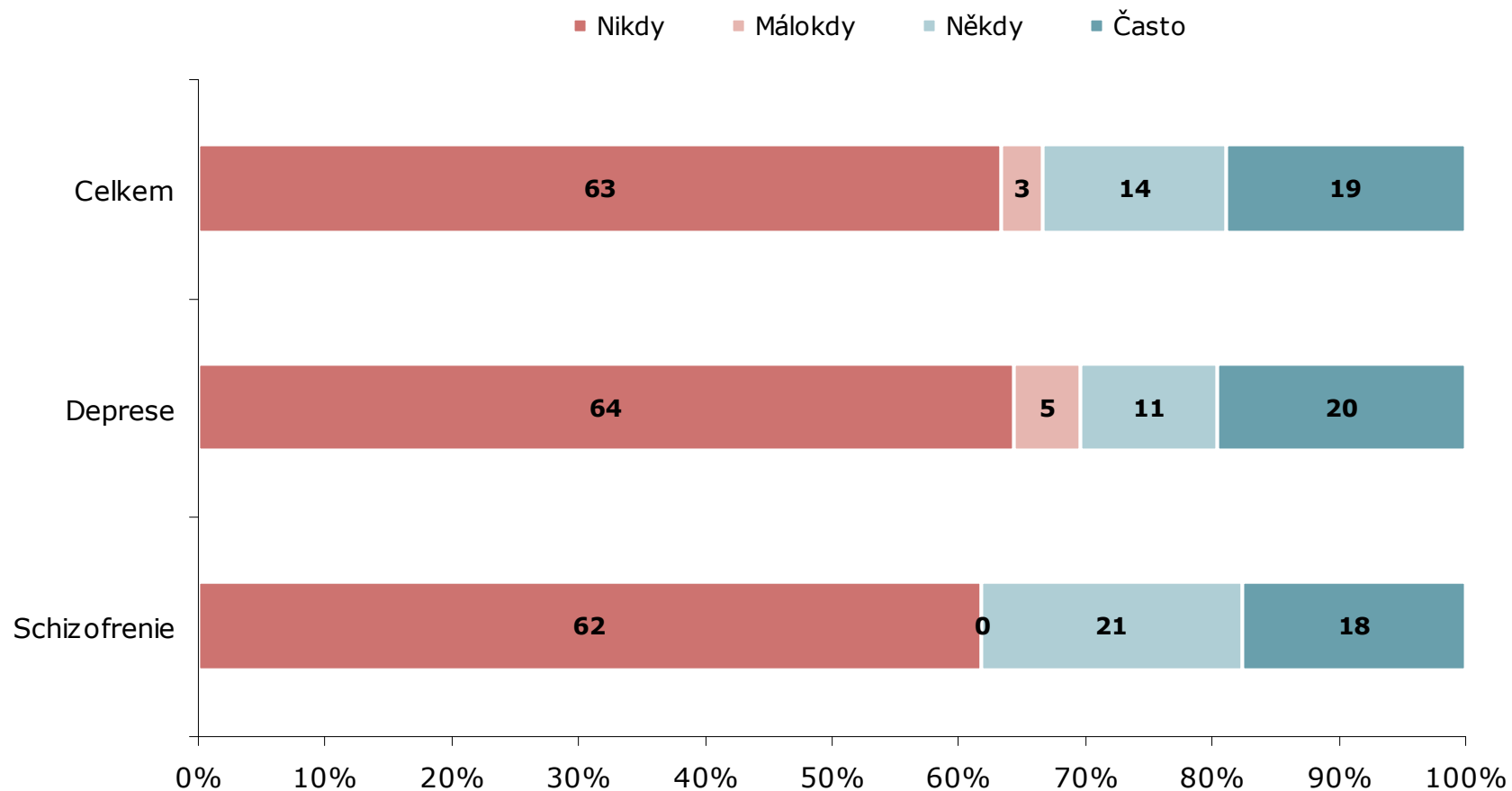
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=53, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám nespravedlivě někdo z vaší rodiny?

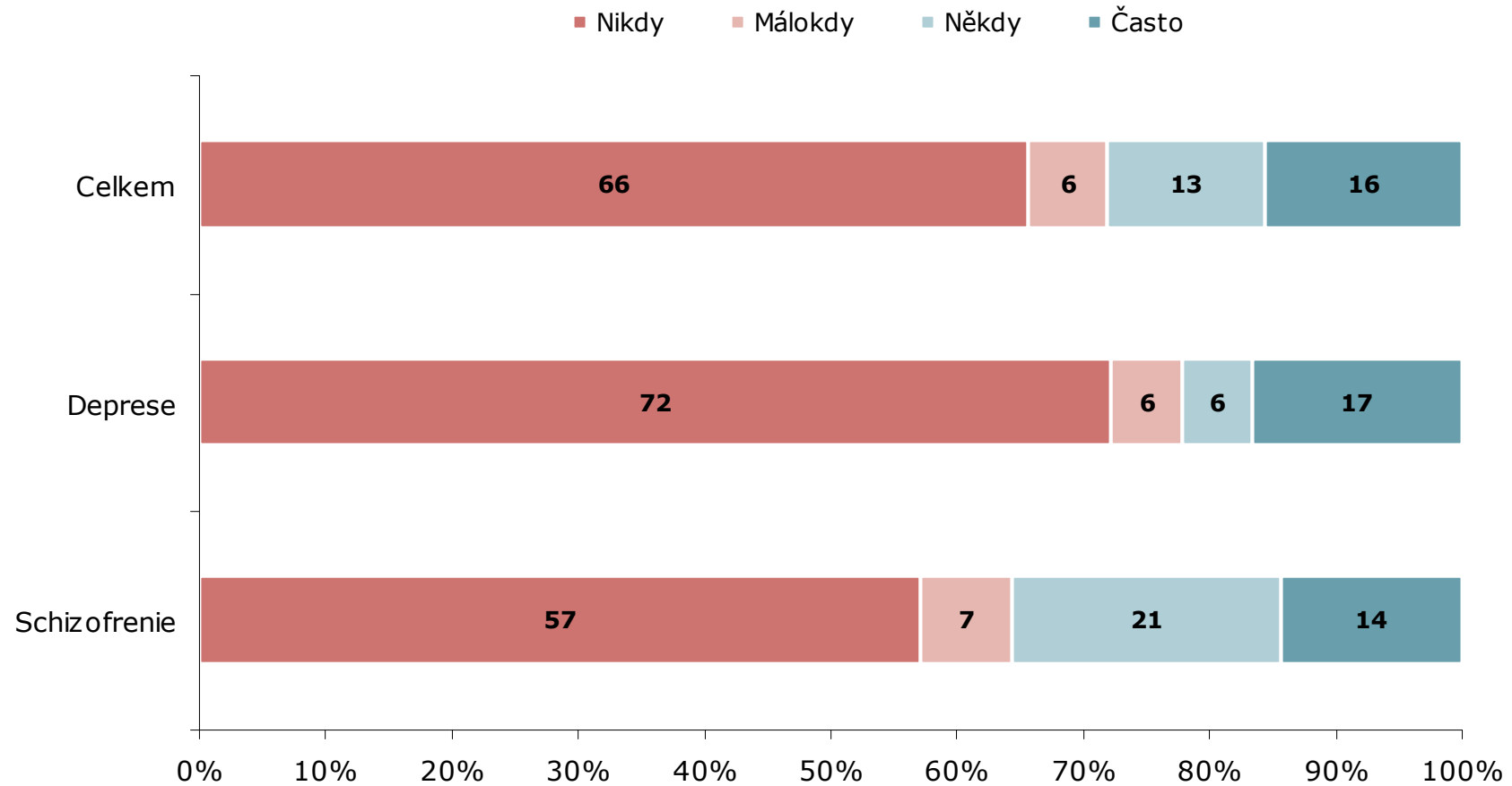
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=90, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám někdo nespravedlivě při hledání práce?

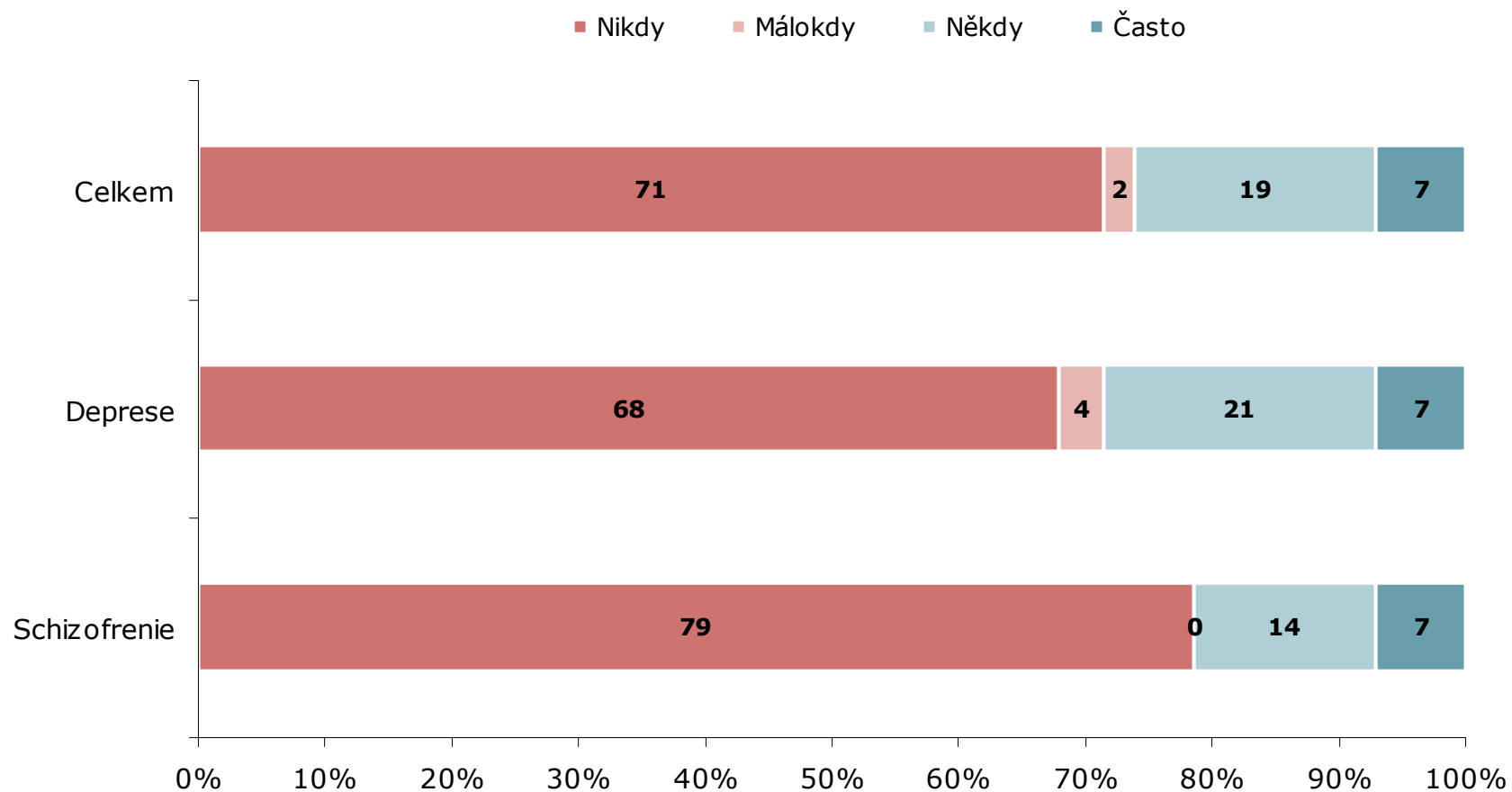
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=32, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám někdo nespravedlivě při zachování pracovního místa?

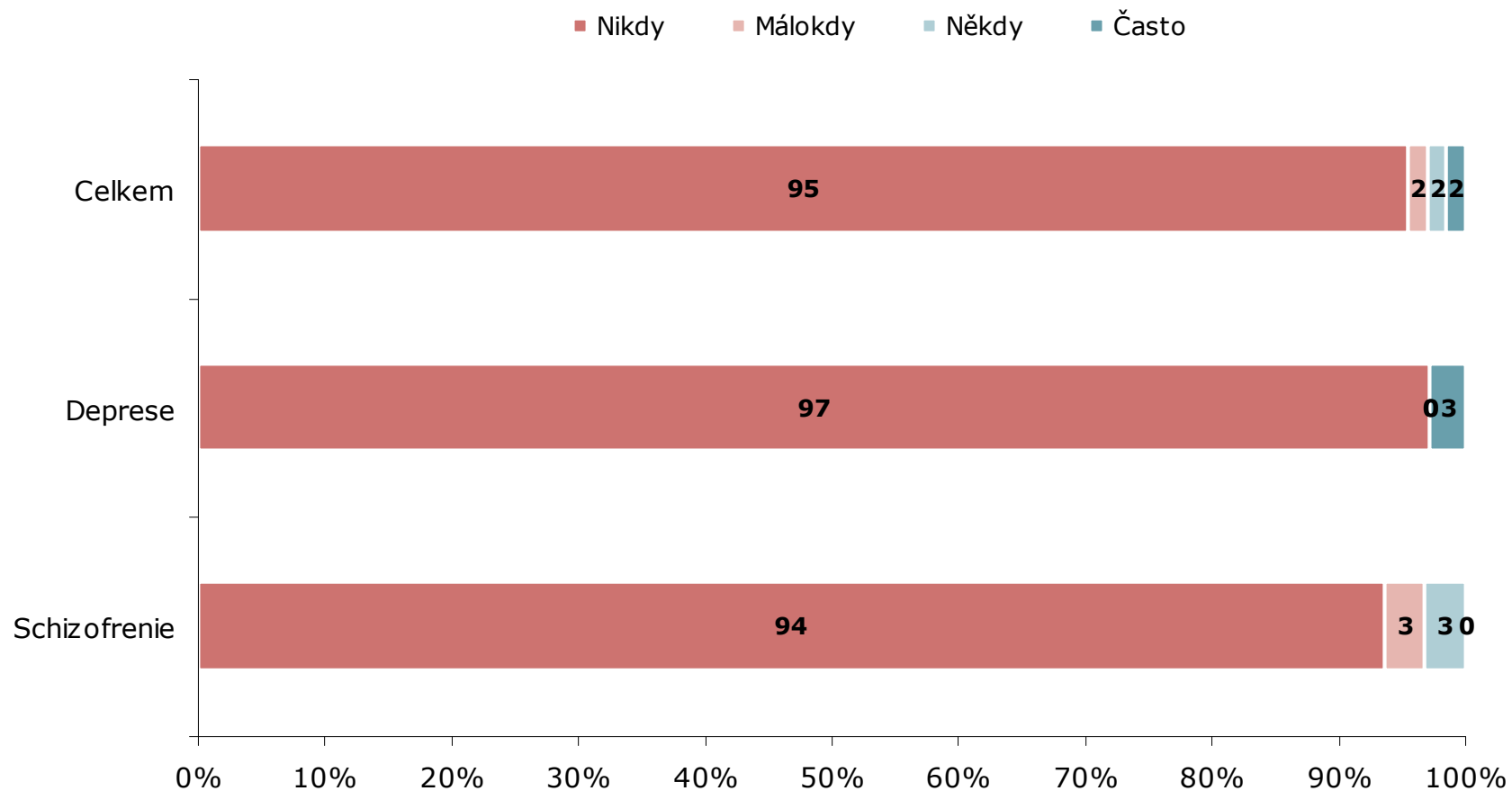
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=42, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám někdo nespravedlivě při používání veřejné dopravy?

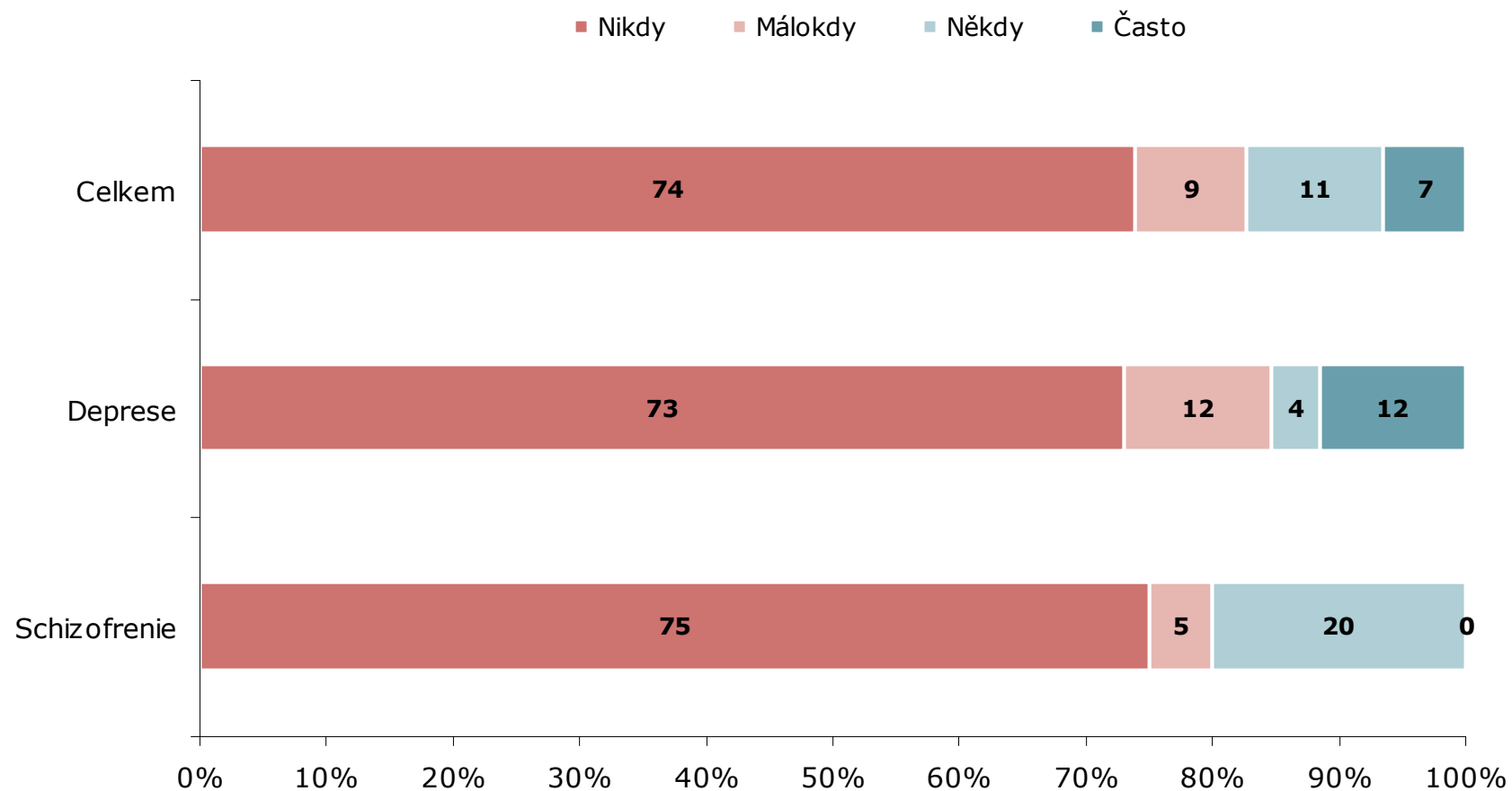
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=66, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám někdo nespravedlivě při získávání sociálních dávek nebo invalidního důchodu?

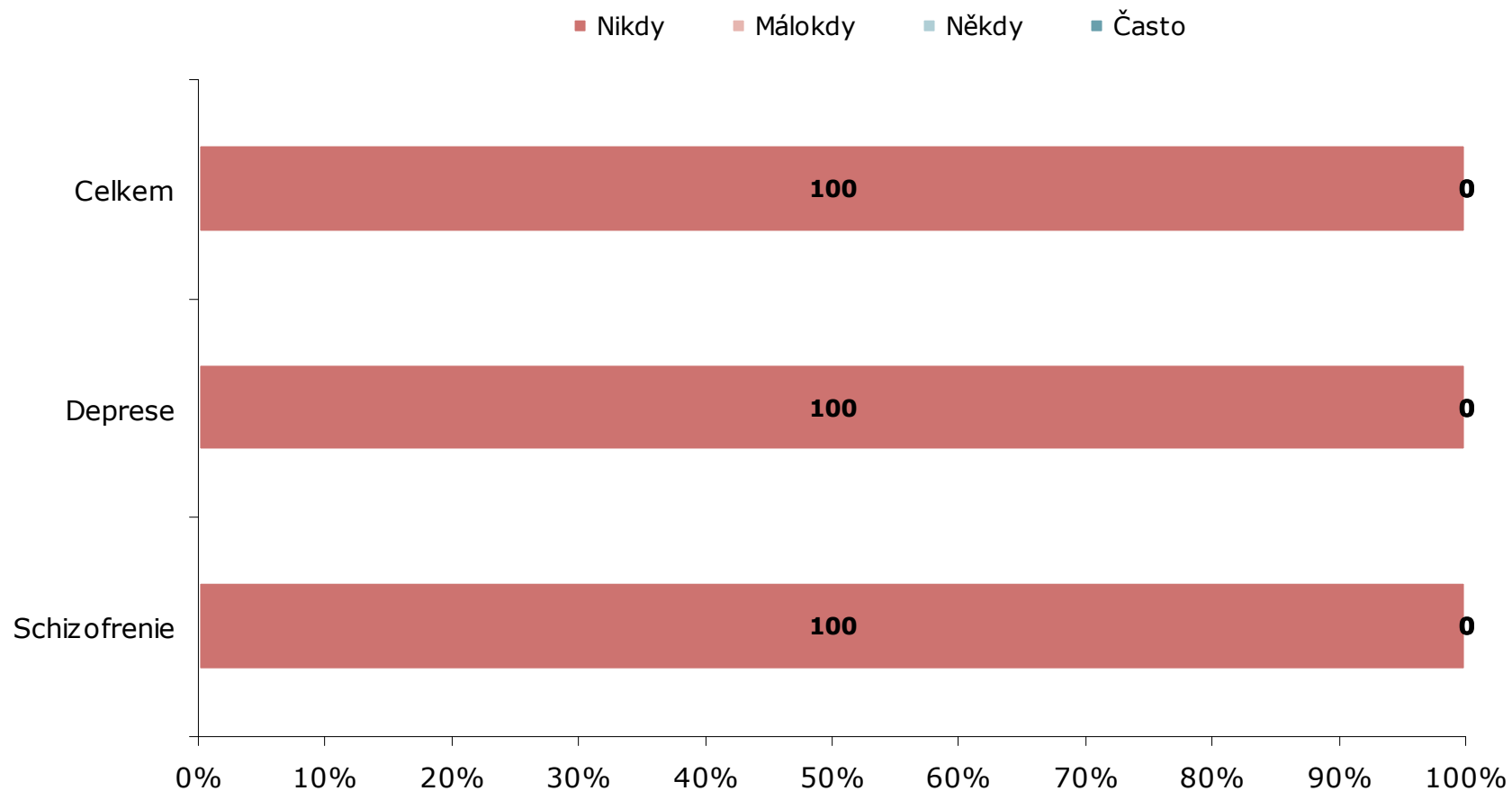
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=46, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám někdo nespravedlivě při praktikování vaší náboženské víry?

Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=39, Třídění: Diagnóza

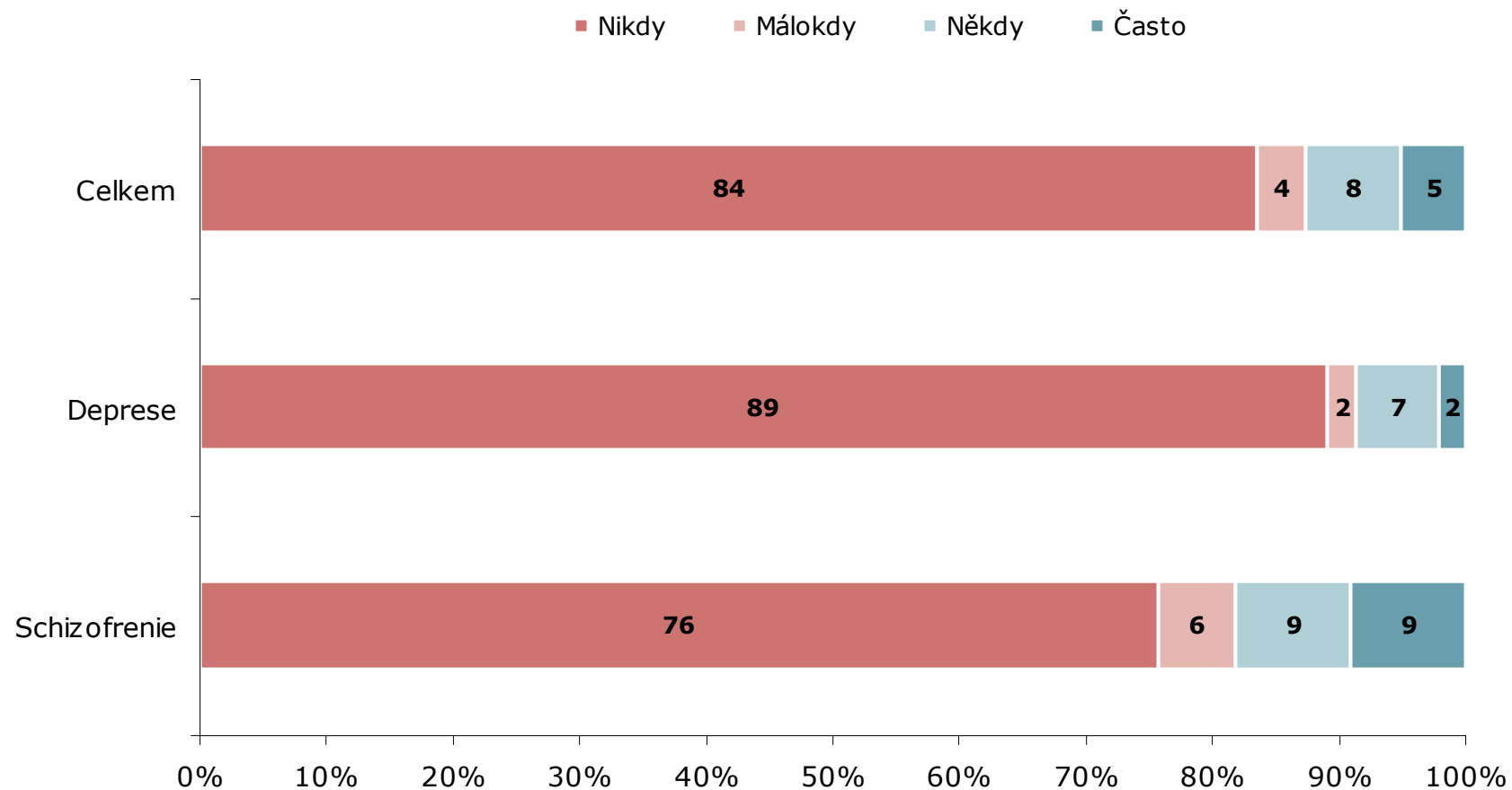

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám někdo nespravedlivě ve vašem společenském životě?

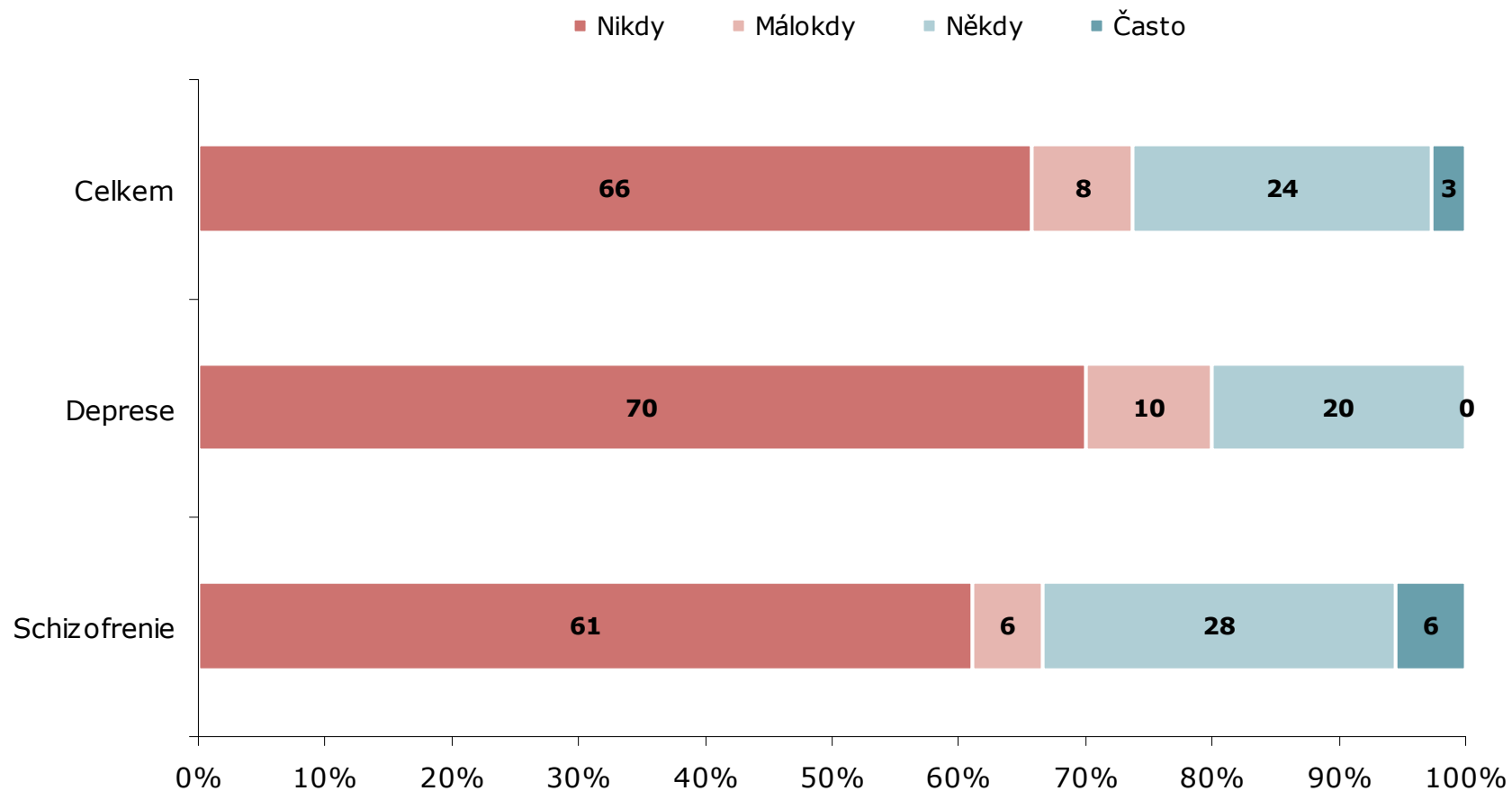
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=79, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám nespravedlivě nějaký policista?

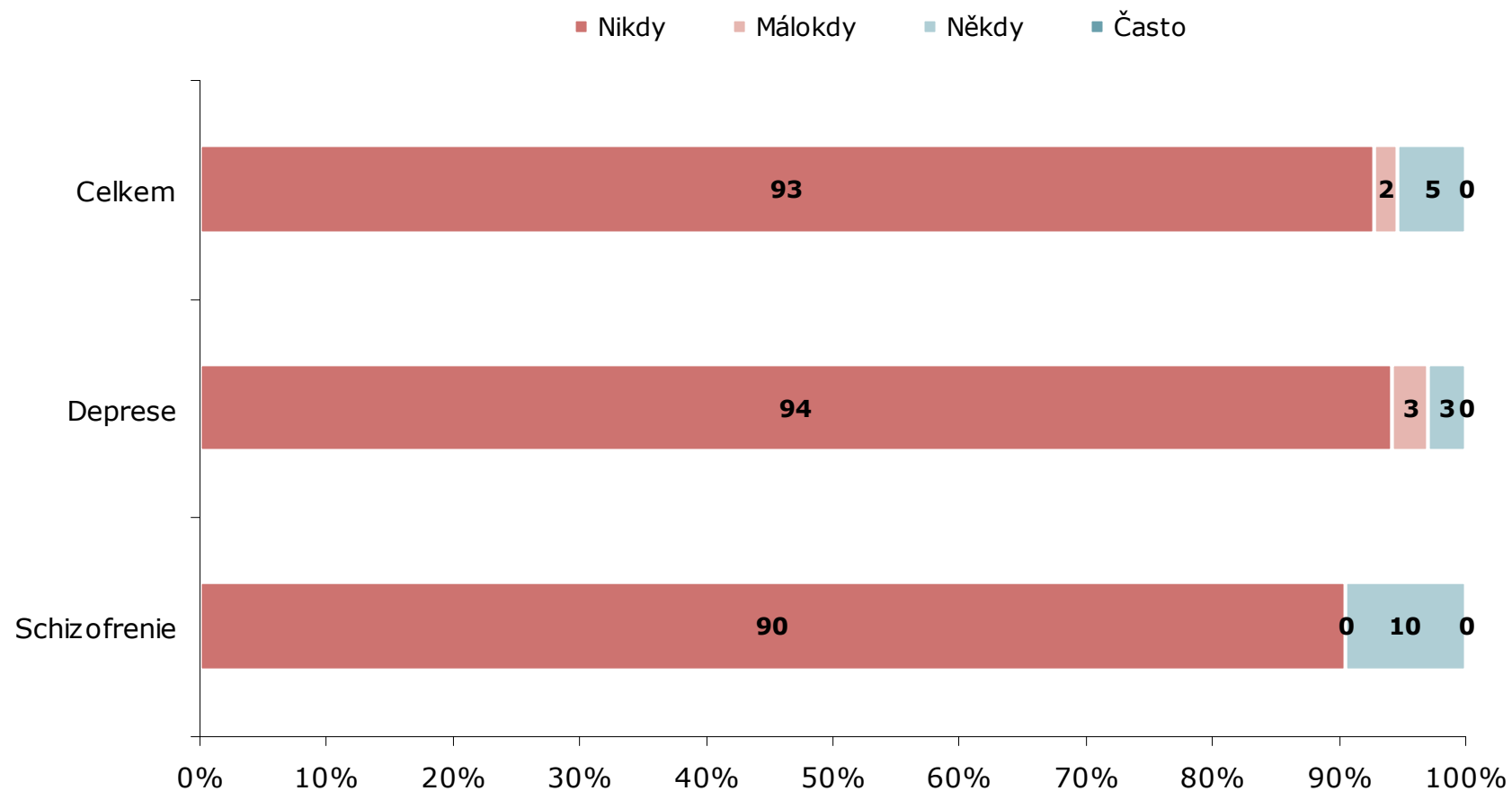
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=38, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám někdo nespravedlivě při získávání pomoci při fyzickém onemocnění?

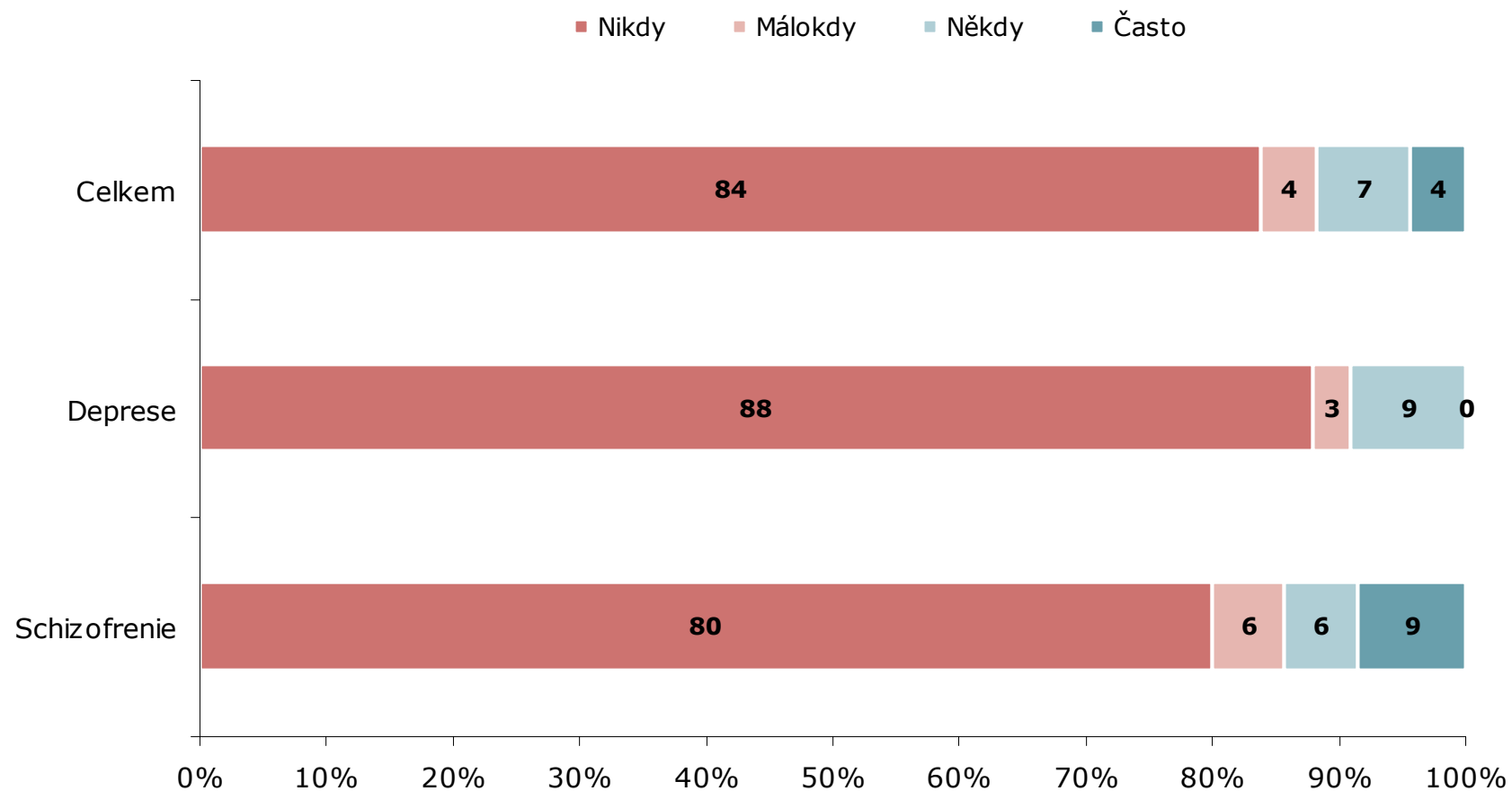
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=55, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám nespravedlivě někdo z pracovníků psychiatrické léčebny?

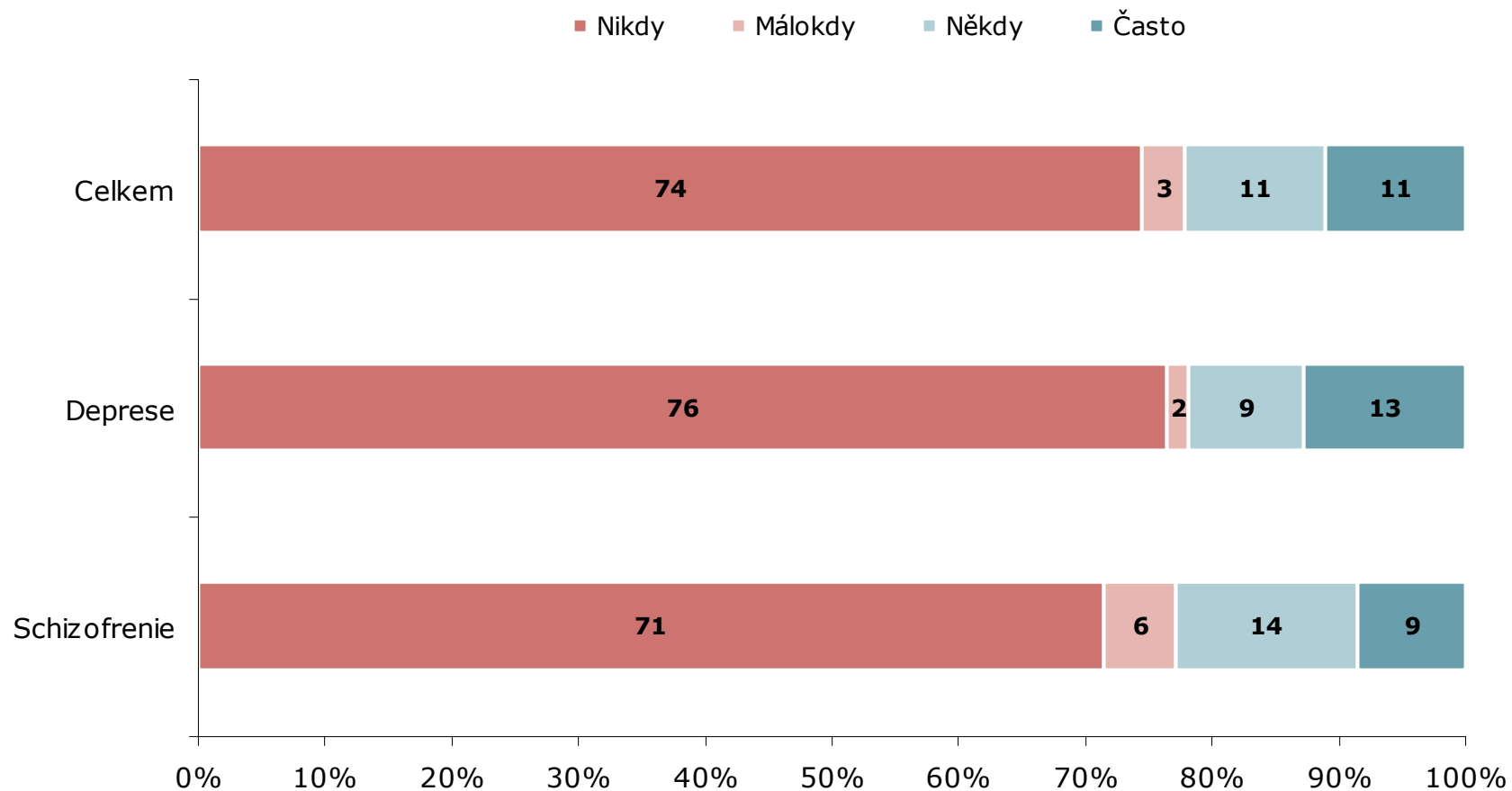
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=68, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám někdo nespravedlivě v zajištění osobního soukromí?

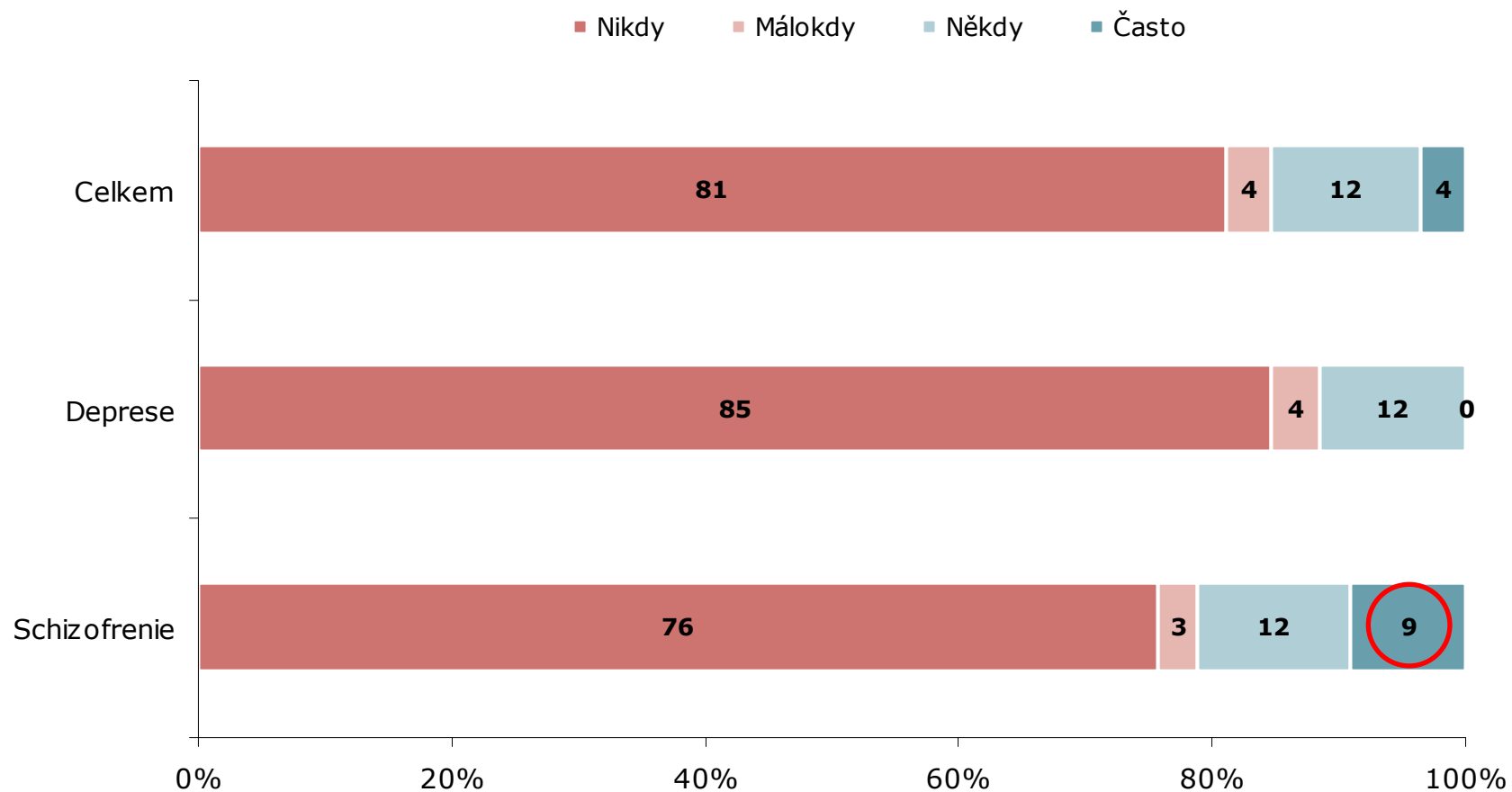
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=90, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám někdo nespravedlivě v zajištění vaší osobní jistoty a bezpečnosti?

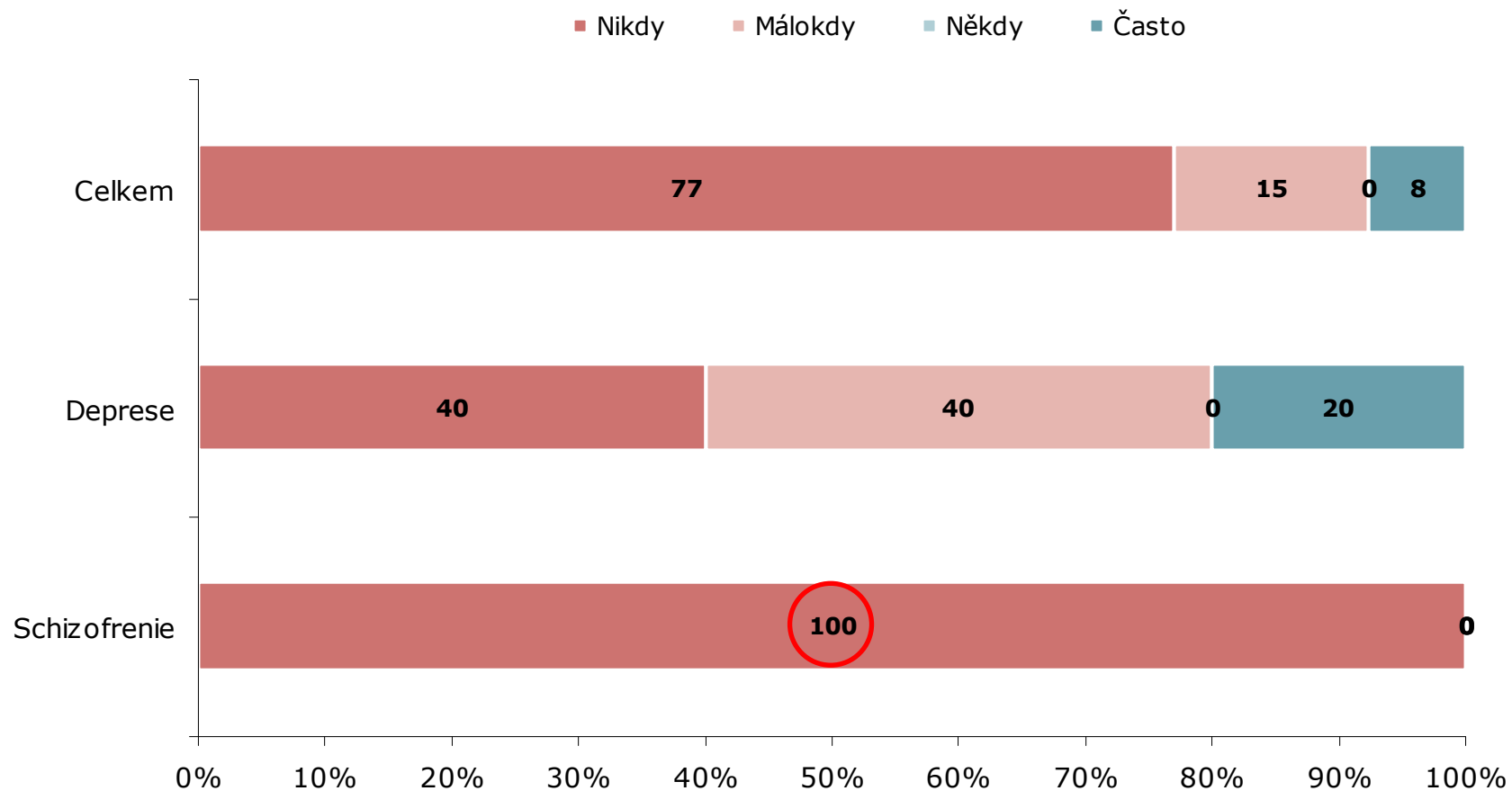
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=85, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám někdo nespravedlivě při zakládání rodiny a početí dětí?

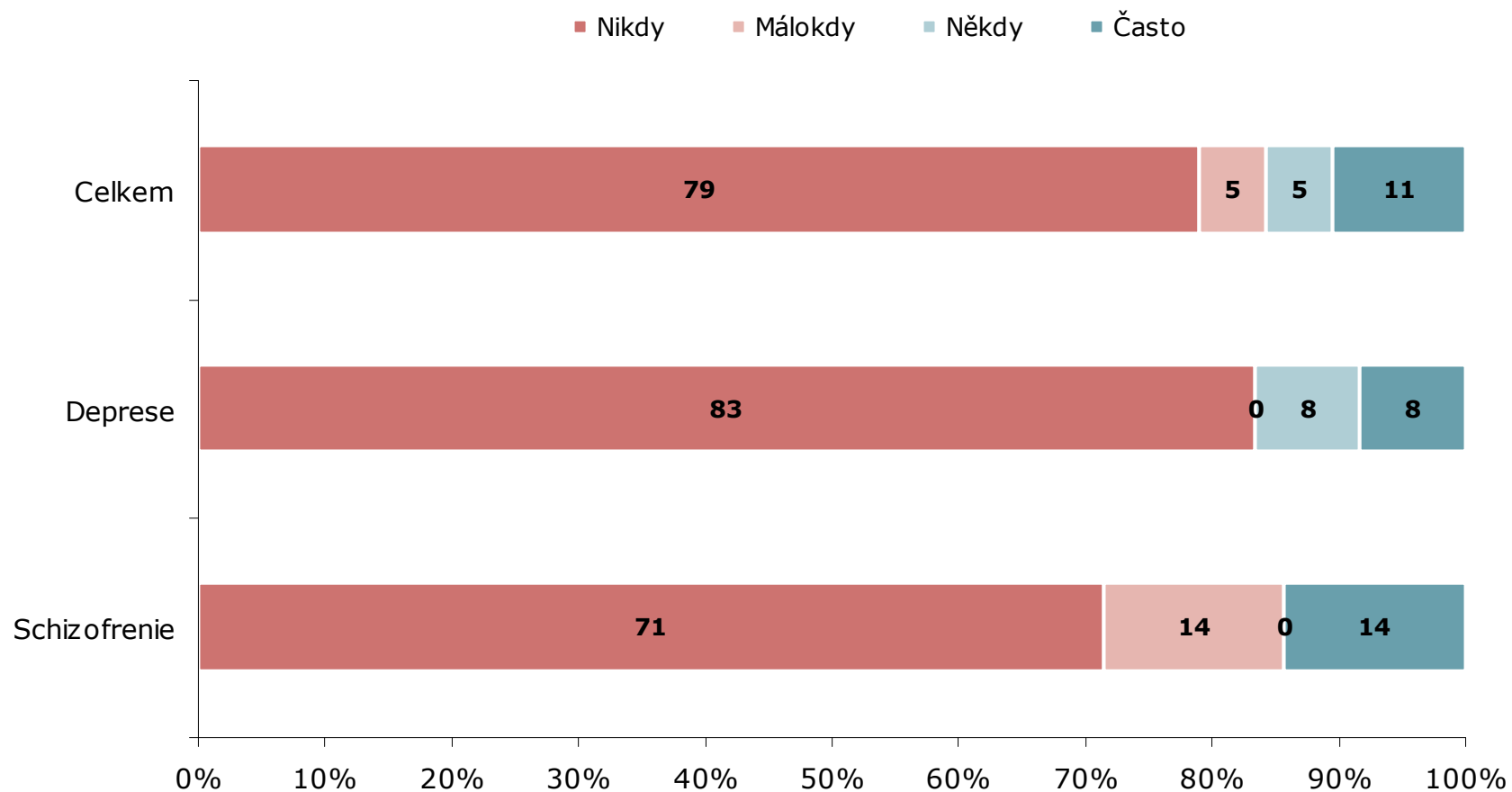
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=13, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám někdo nespravedlivě ve vaší úloze rodiče vašich dětí?

Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=19, Třídění: Diagnóza

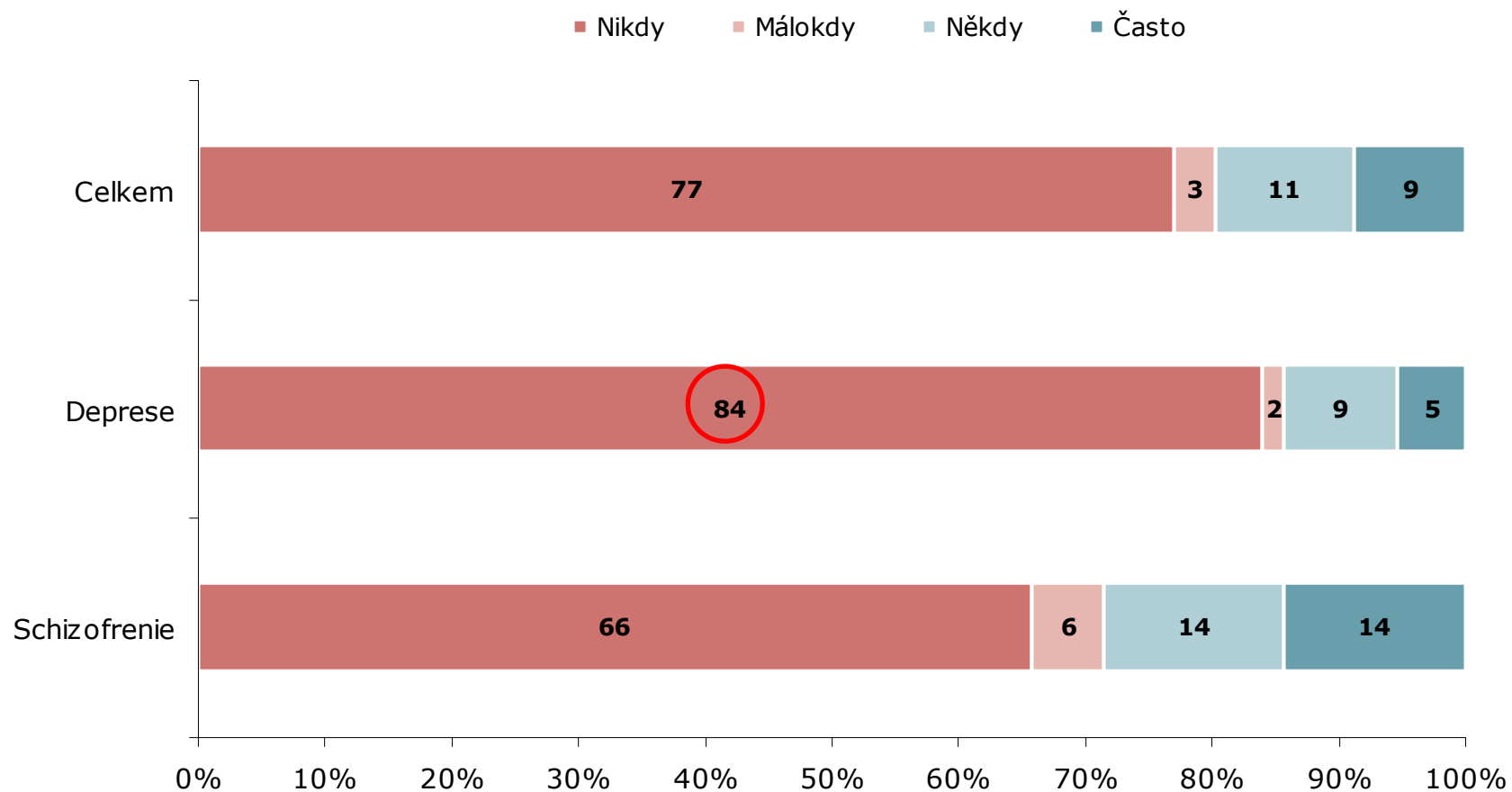

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

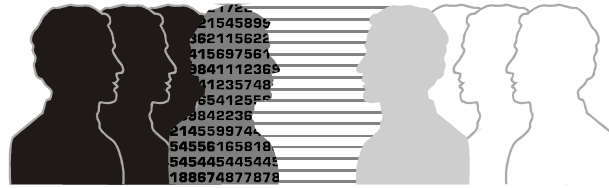

Vyhýbal se vám někdo nebo se vás stranil proto, že trpíte duševním onemocněním?

Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=91, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

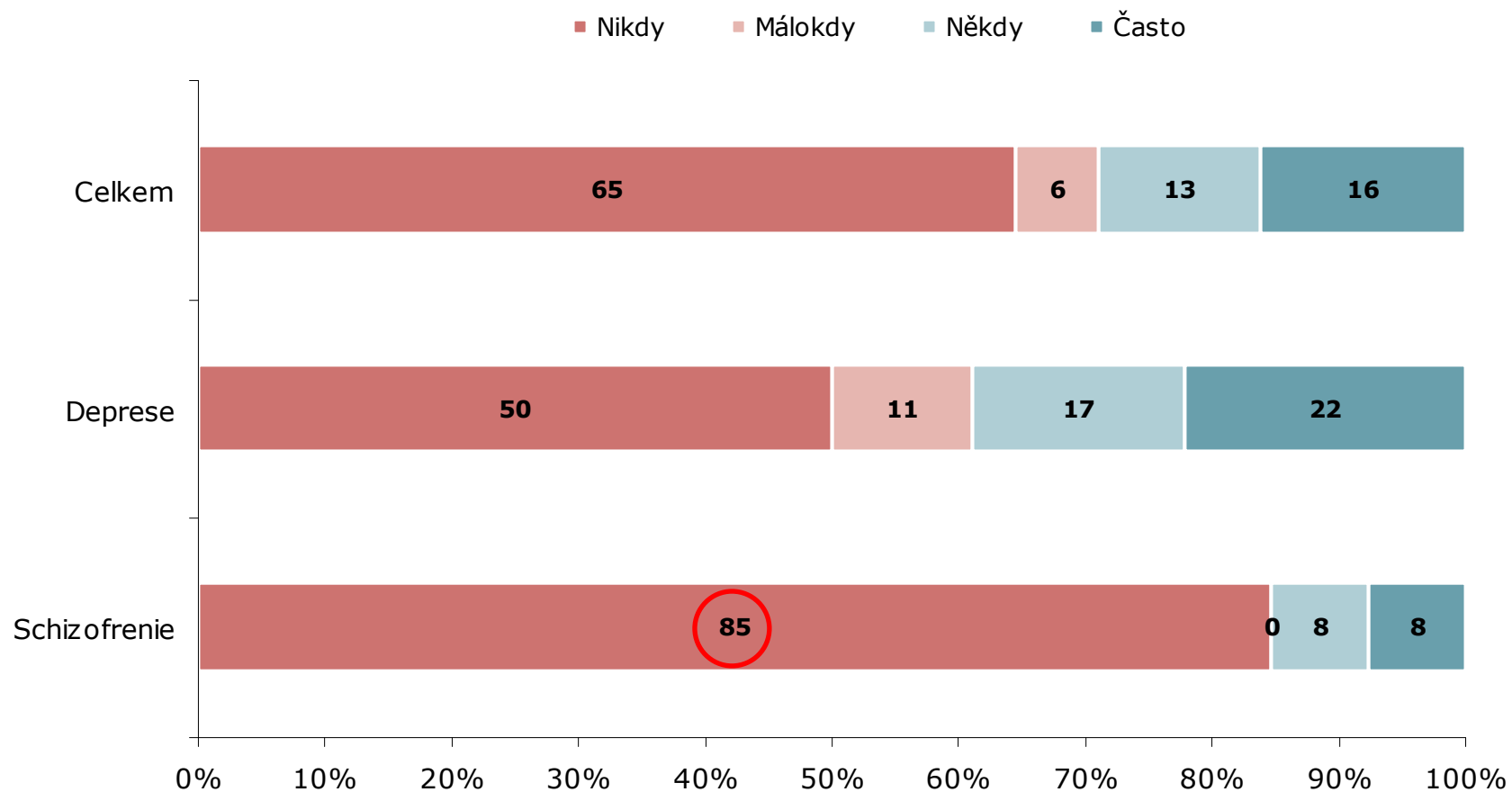

Sekce 2

Situace, kdy jste se nepustili do nějaké činnosti, která je pro vás důležitá, kvůli tomu, jak by mohli ostatní reagovat na vaše duševní onemocnění

Stalo se, že jste sami od sebe raději nepožádali o zaměstnání?

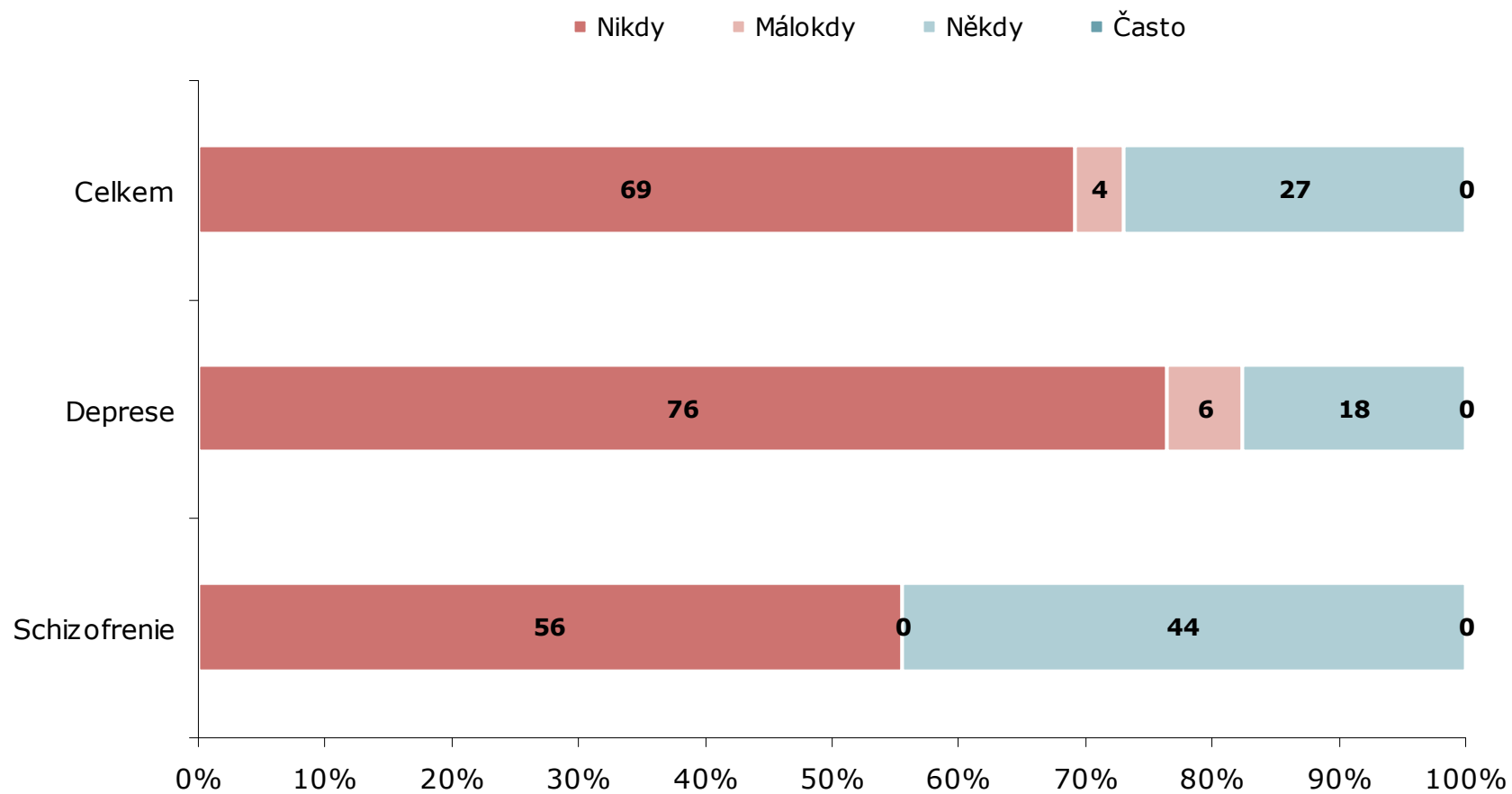
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=31, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Stalo se, že jste se sami od sebe raději nepřihlásili do nějakého kurzu?

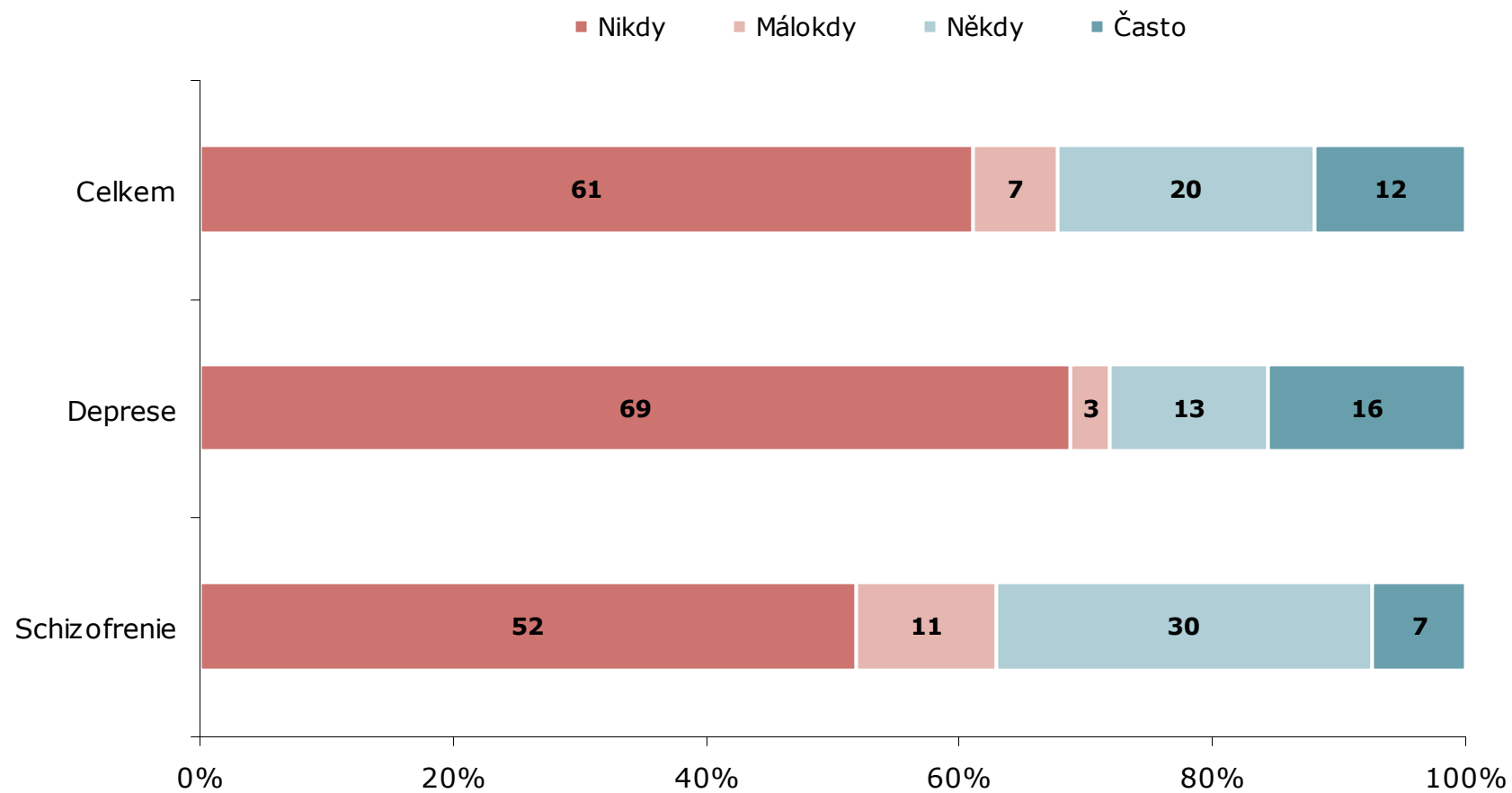
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=26, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Stalo se, že jste sami raději s někým nenavázali blízký osobní vztah?

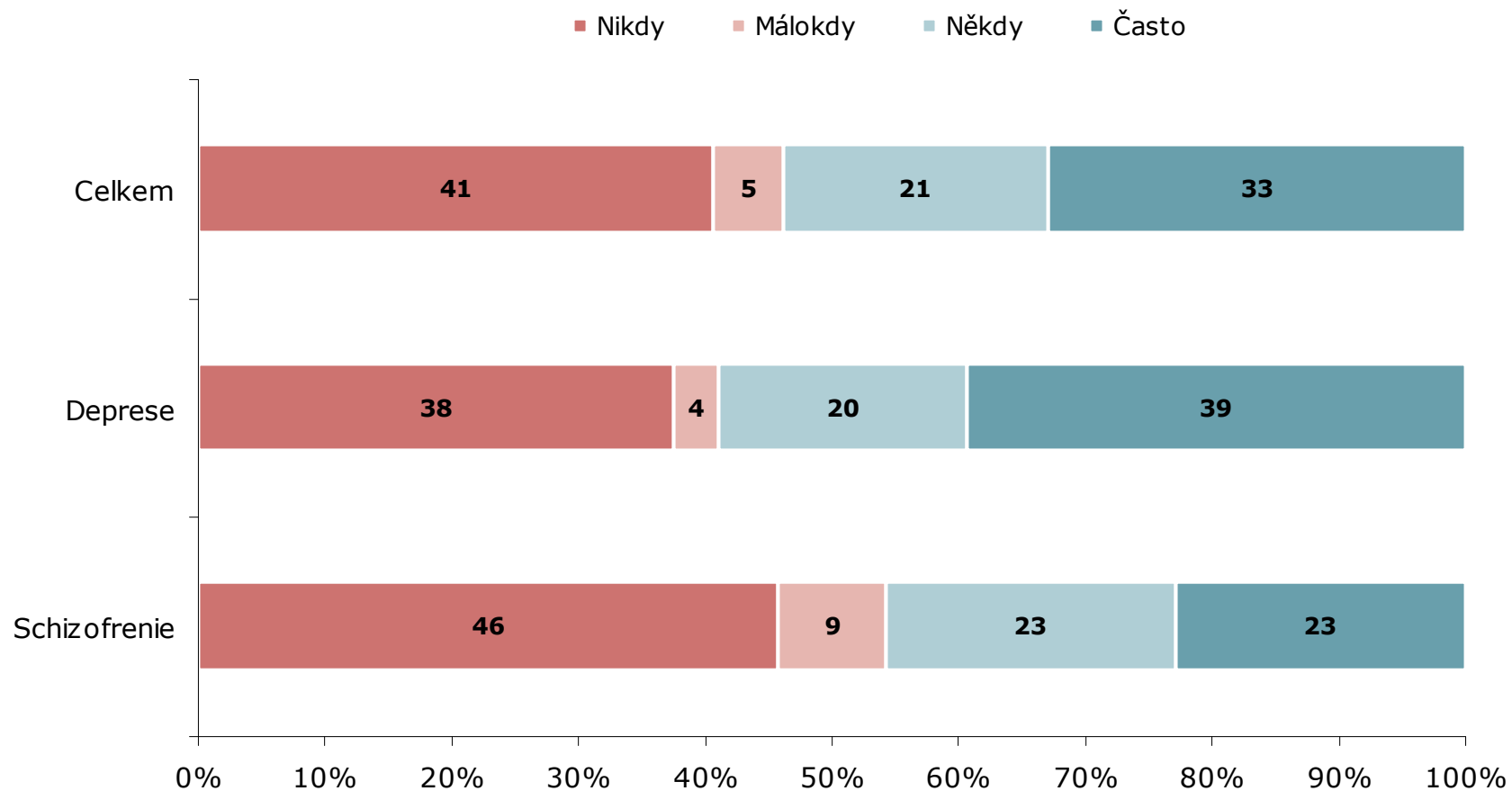
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=59, Třídění: Diagnóza

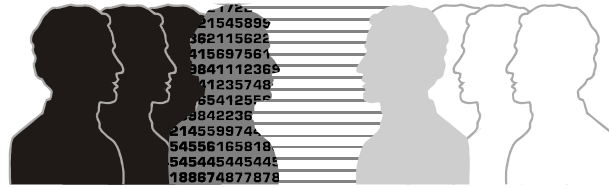
Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Maskovali jste nebo skrývali svoje duševní onemocnění před ostatními?

Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=91, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

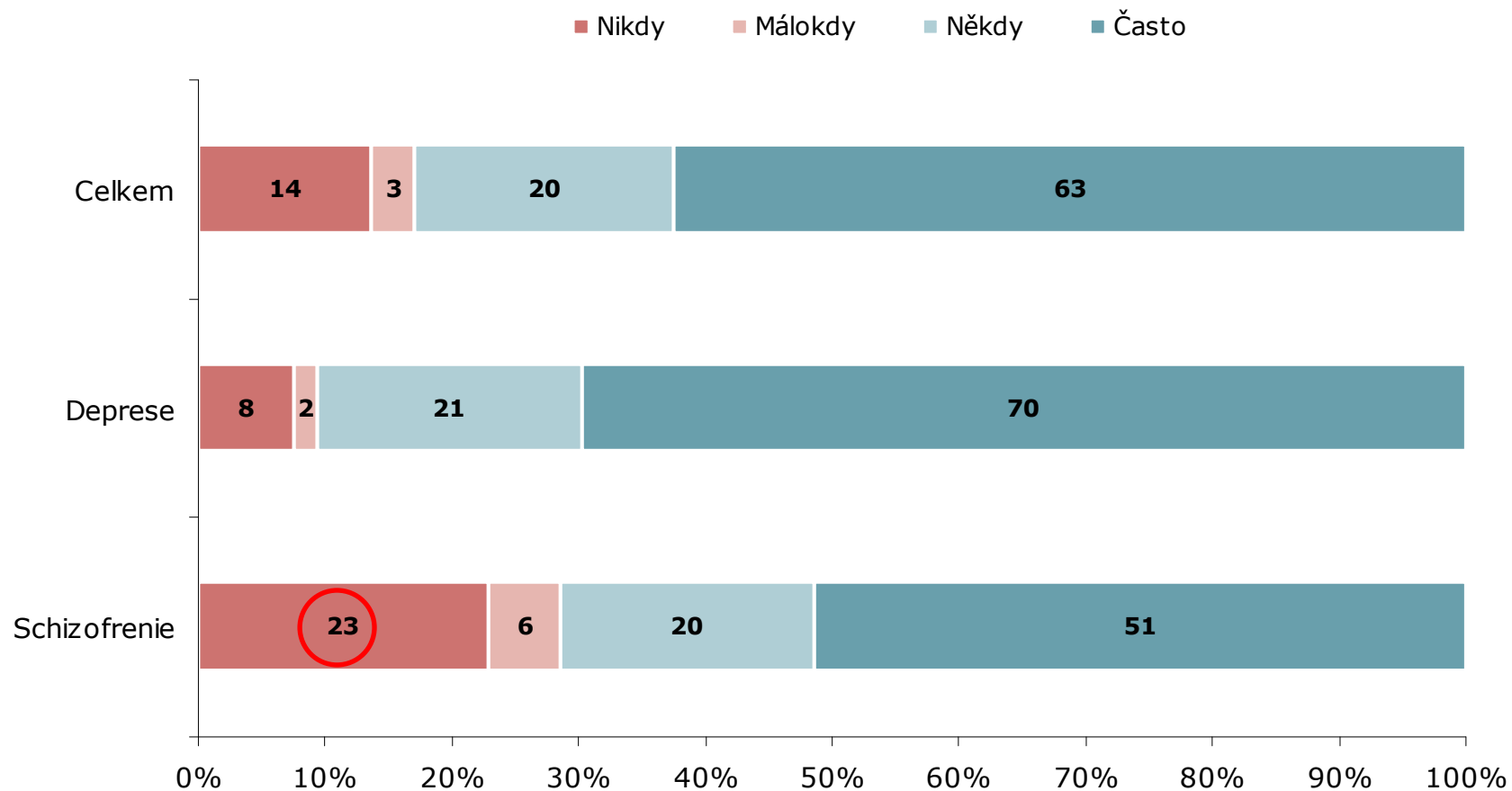

Sekce 3

Příklady překonávání diskriminace z důvodu duševního onemocnění

Spřátelili jste se s nějakými lidmi, kteří nevyužívají psychiatrické služby?

Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=88, Třídění: Diagnóza

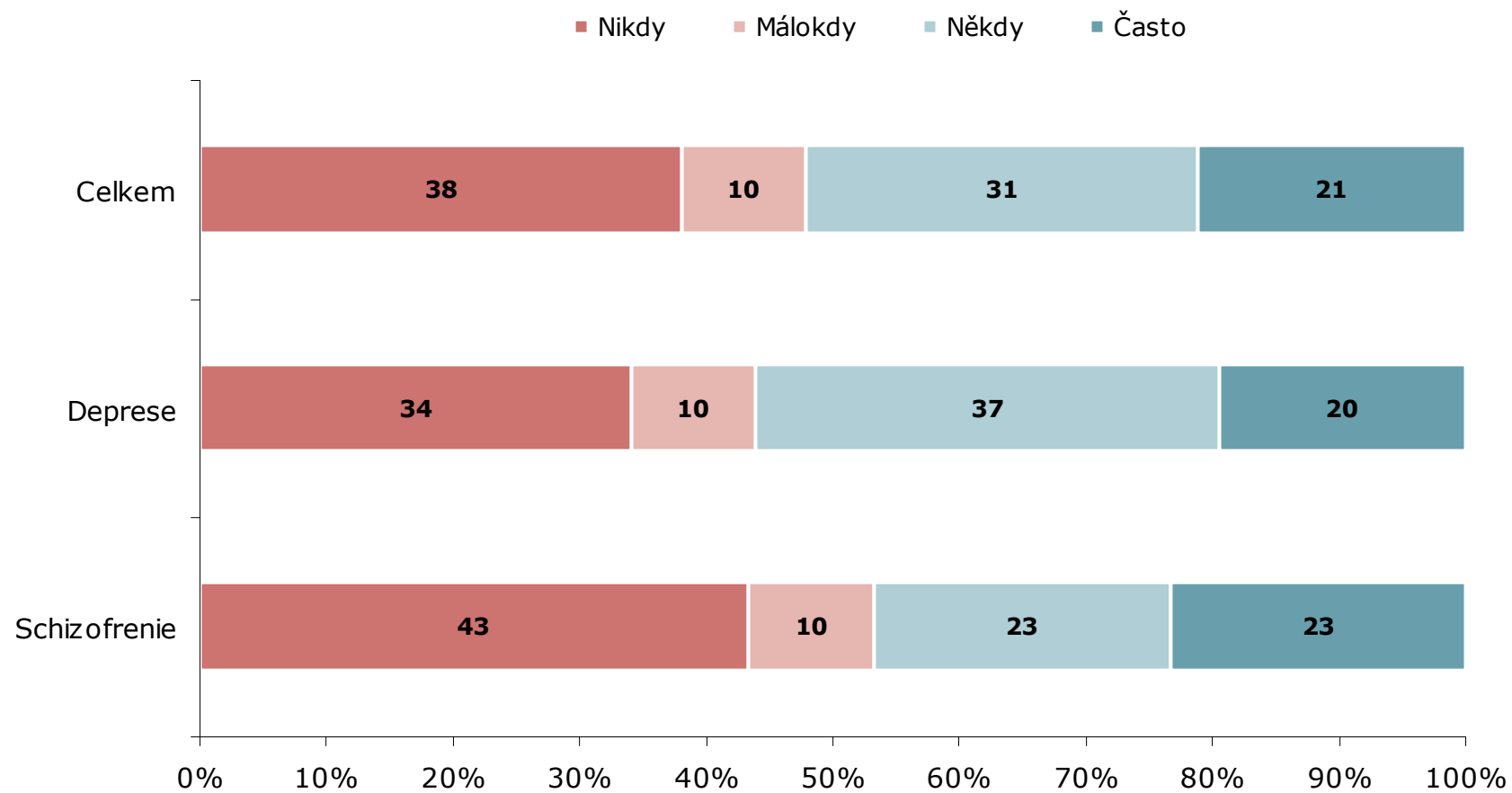

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

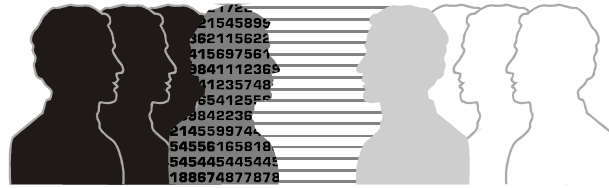

Byli jste schopni využít svoje osobní schopnosti nebo dovednosti pro vyrovnání se se stigmatizací a diskriminací?

Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=71, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

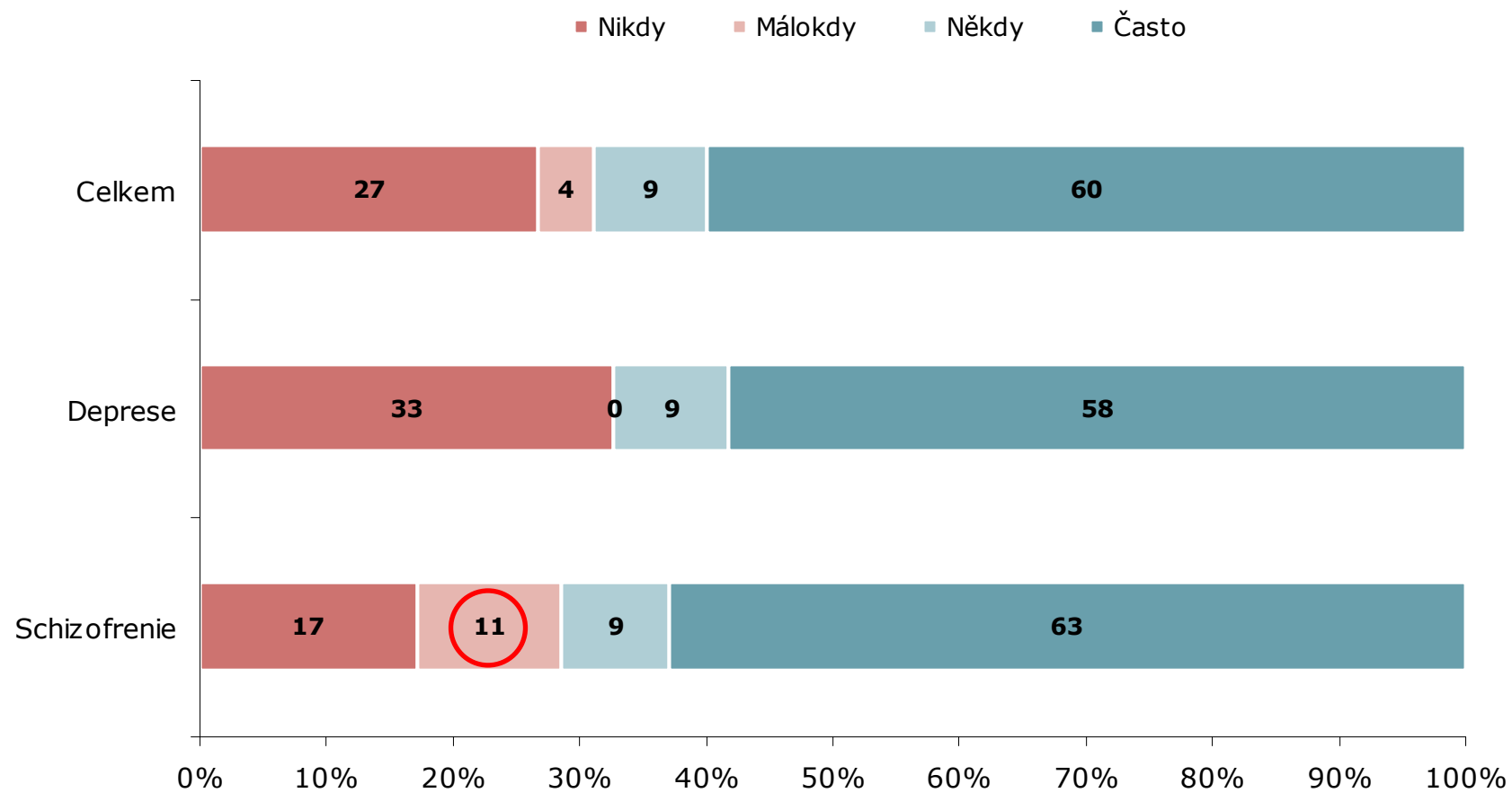

Sekce 4

**Situace, kdy s vámi někdo zacházel
příznivěji právě proto, že trpíte
duševním onemocněním**

Zacházela s vámi příznivěji vaše rodina?

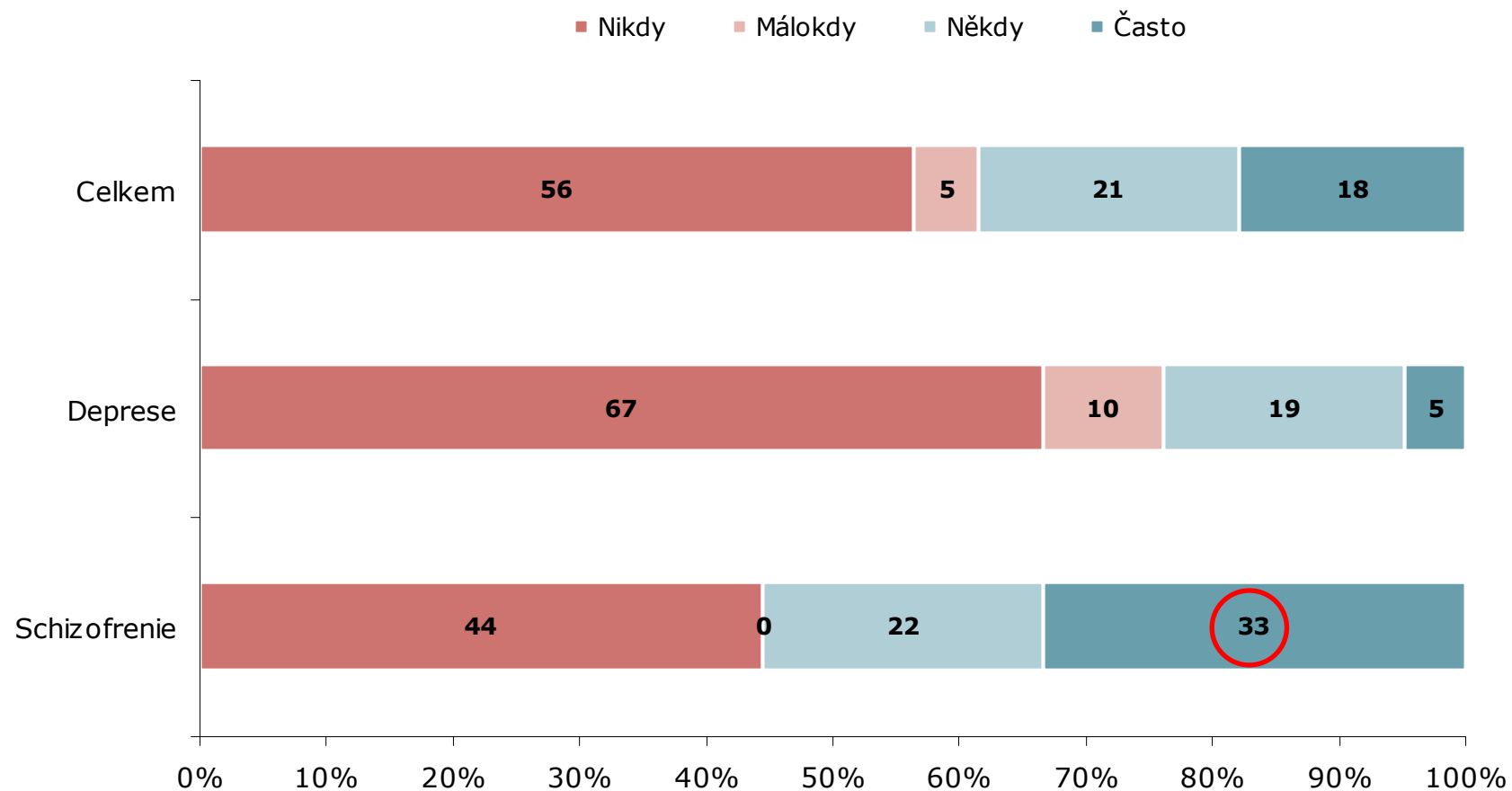
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=90, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Zacházel s vámi někdo příznivěji při získávání sociálních dávek nebo invalidního důchodu?

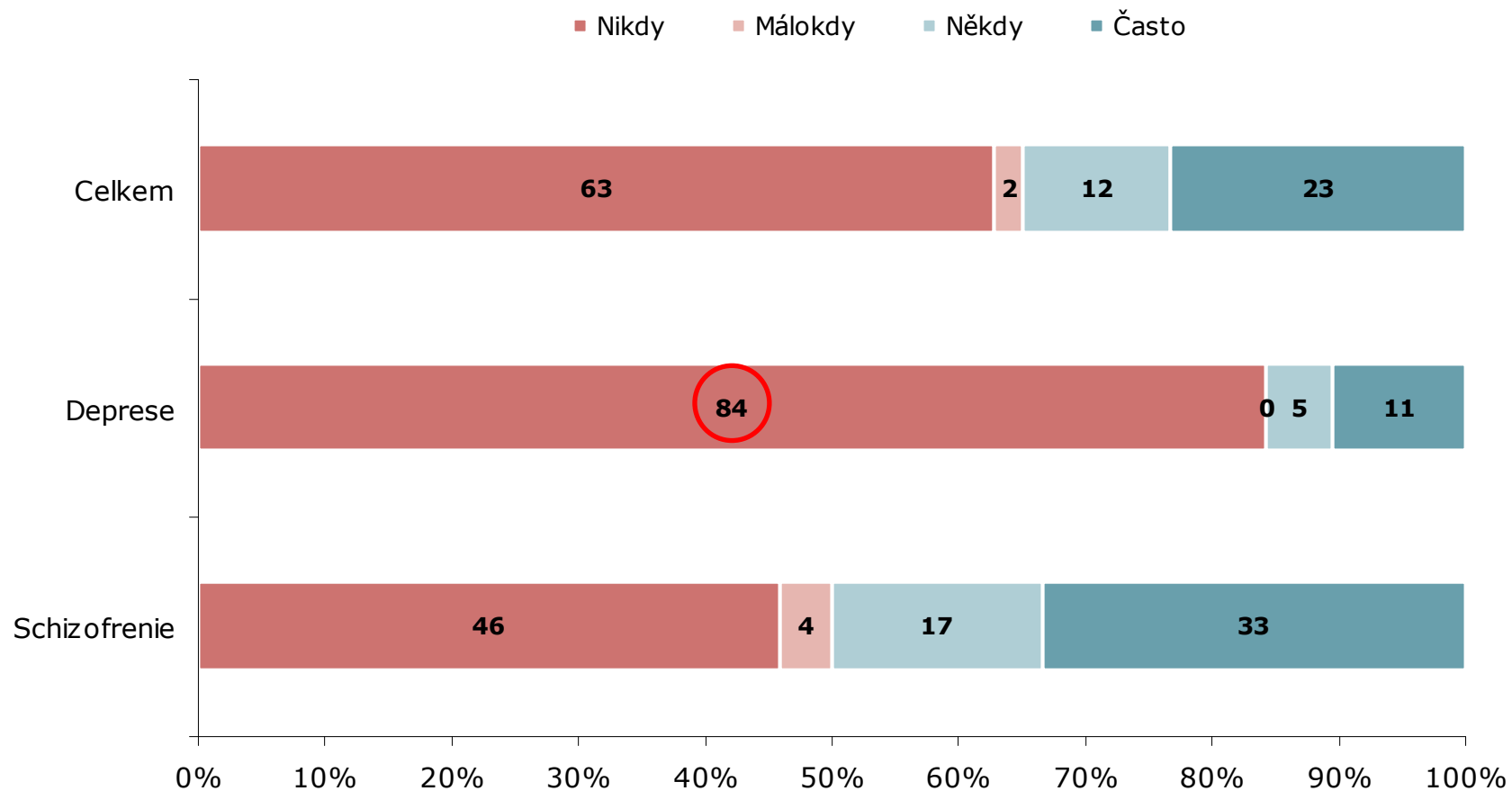
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=39, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Zacházel s vámi někdo příznivěji v záležitostech bydlení?

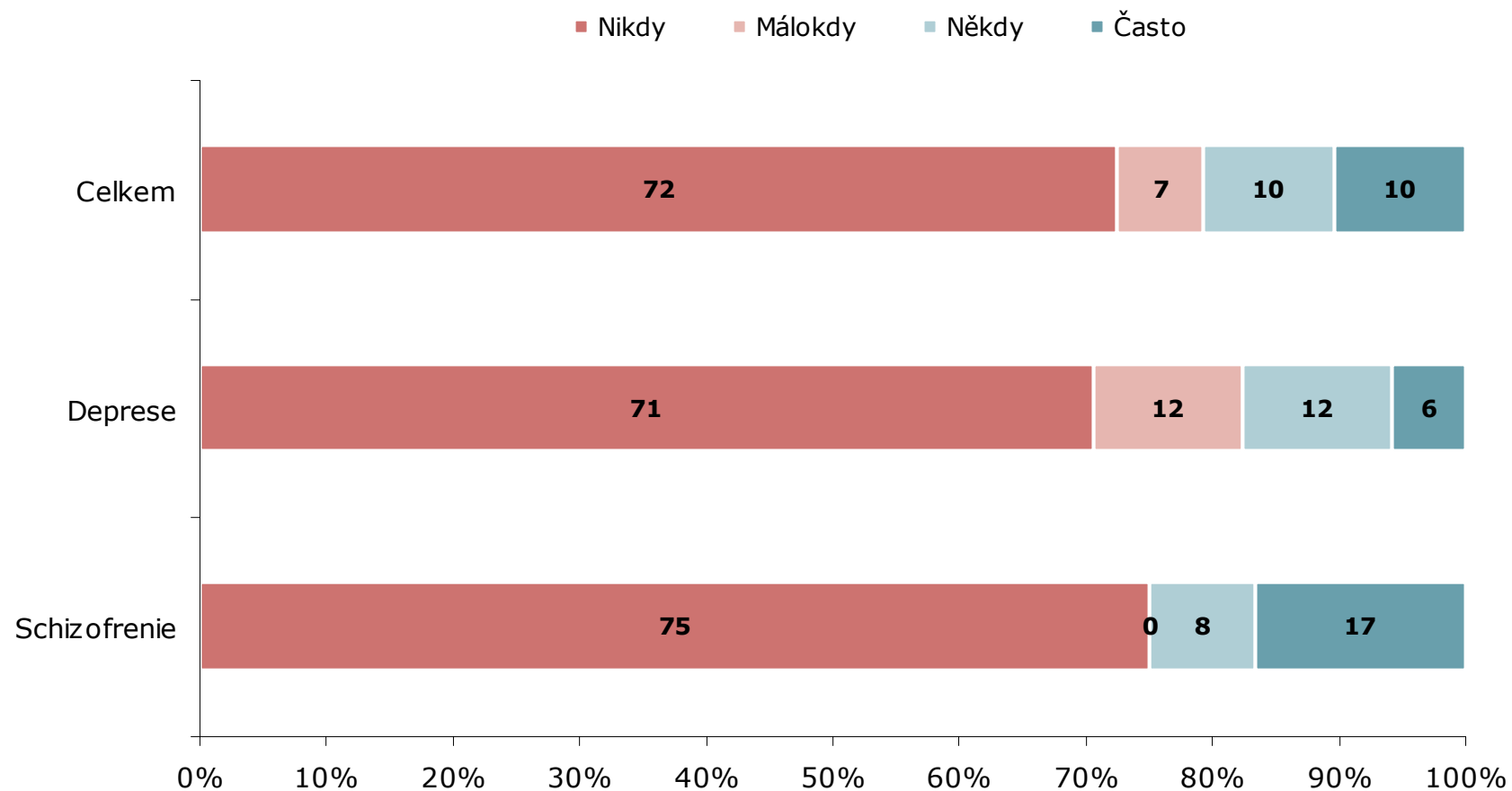
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=43, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Zacházel s vámi někdo příznivěji při vašich náboženských aktivitách?

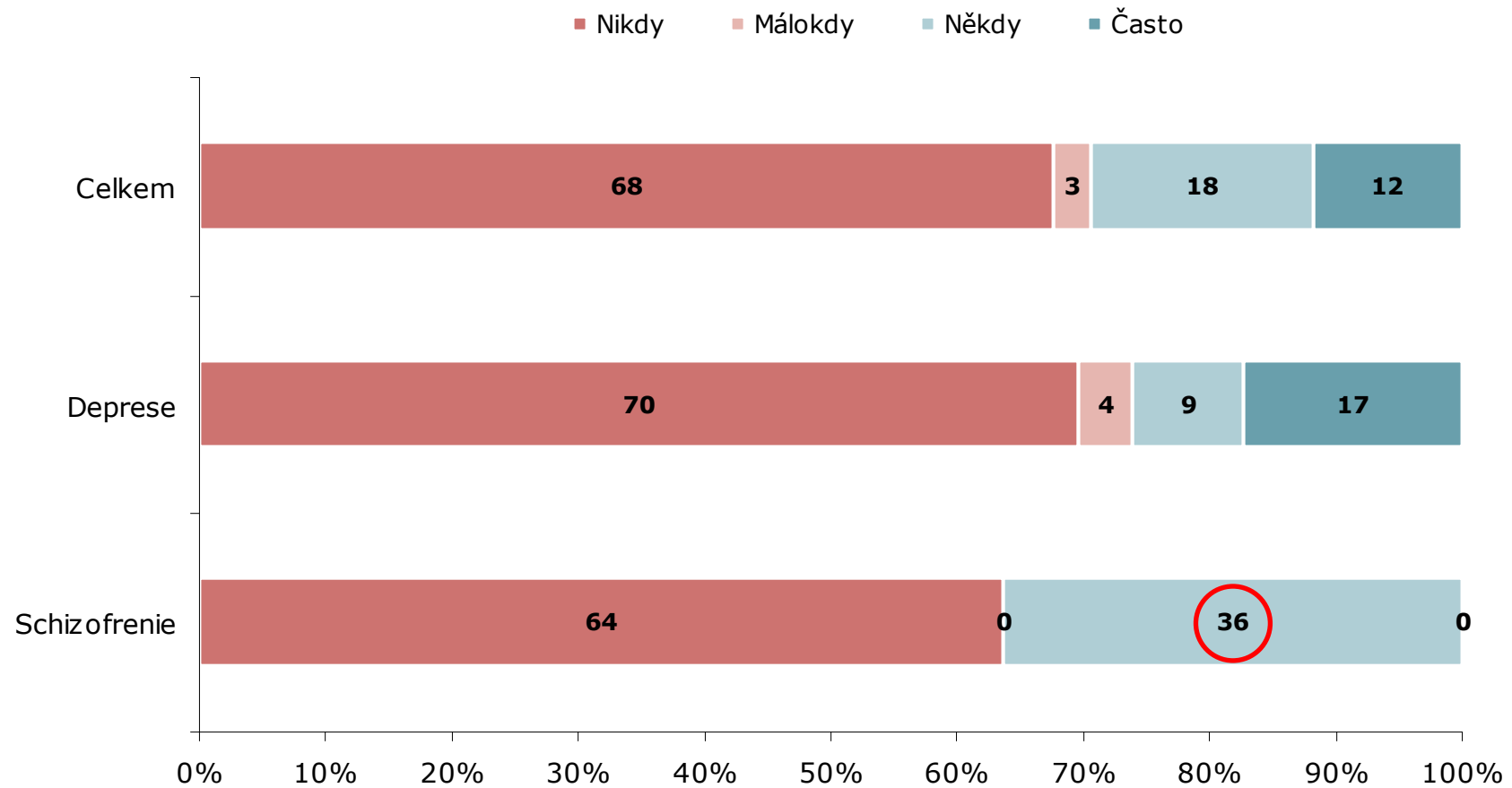
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=29, Třídění: Diagnóza

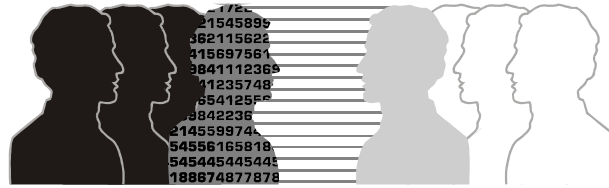
Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Zacházel s vámi někdo příznivěji v zaměstnání?

Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=34, Třídění: Diagnóza

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

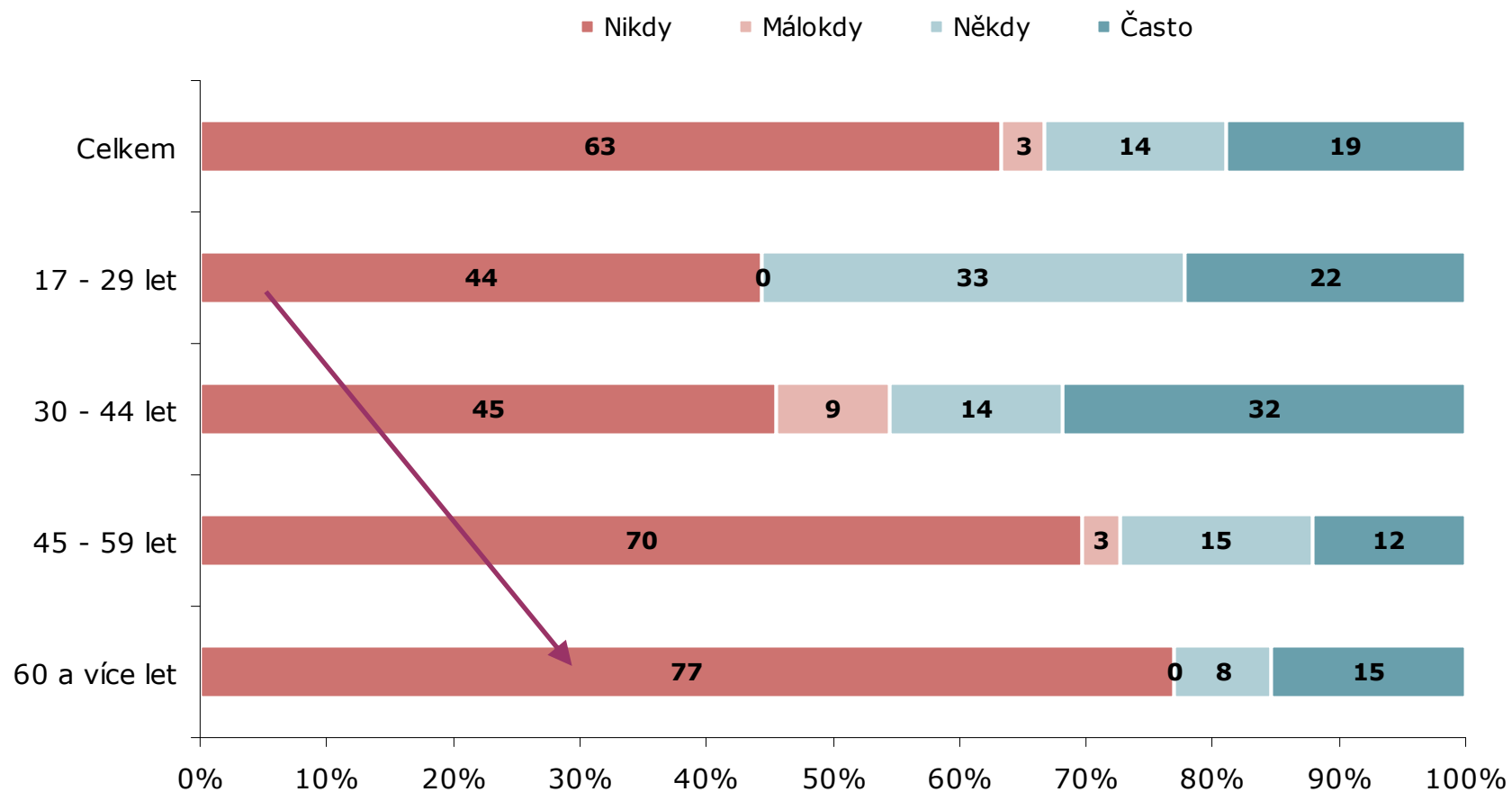

Vybraná třídění Věk

Choval se k vám nespravedlivě někdo z vaší rodiny?

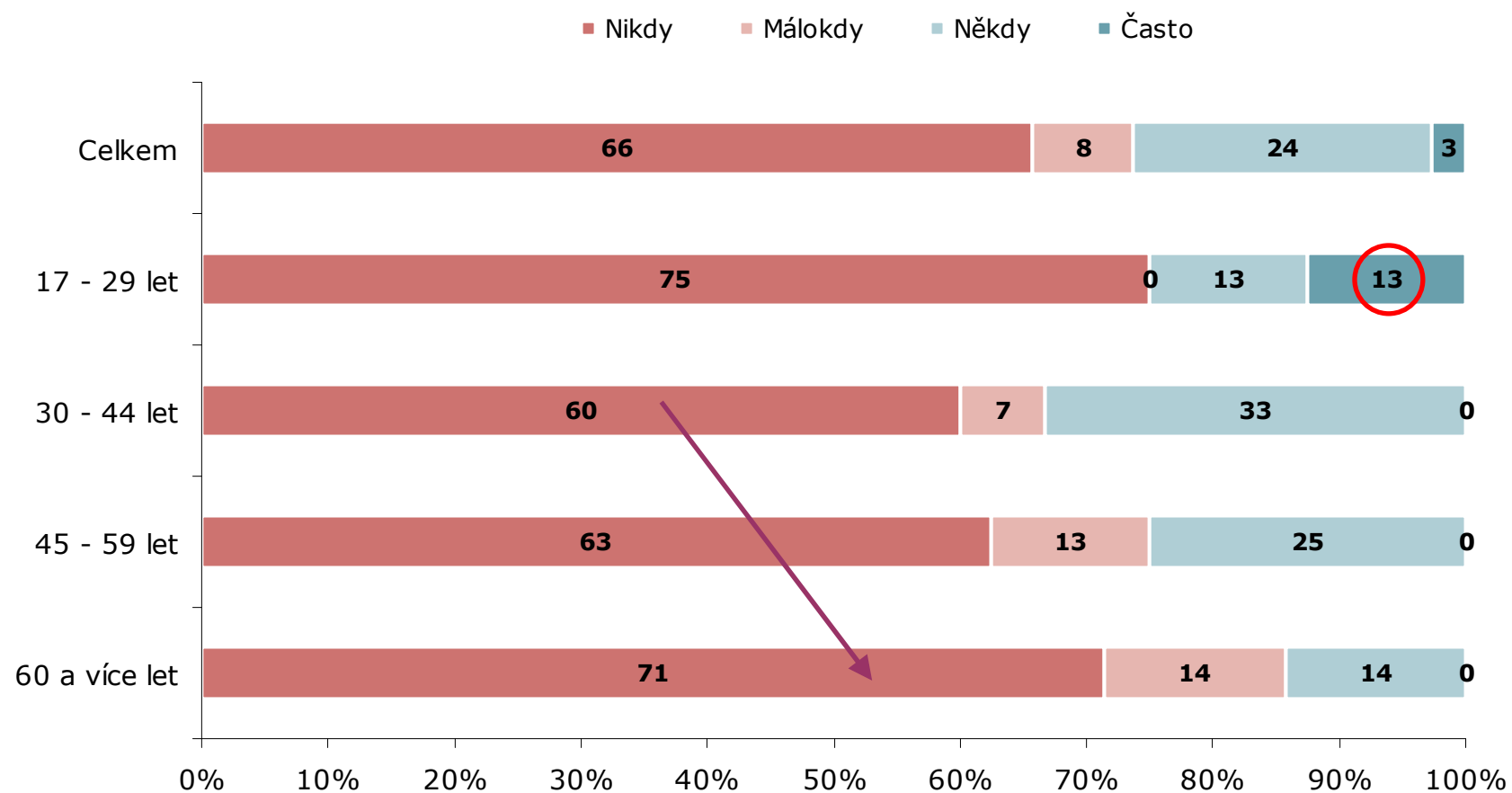
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=90, Třídění: Věk

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám nespravedlivě nějaký policista?

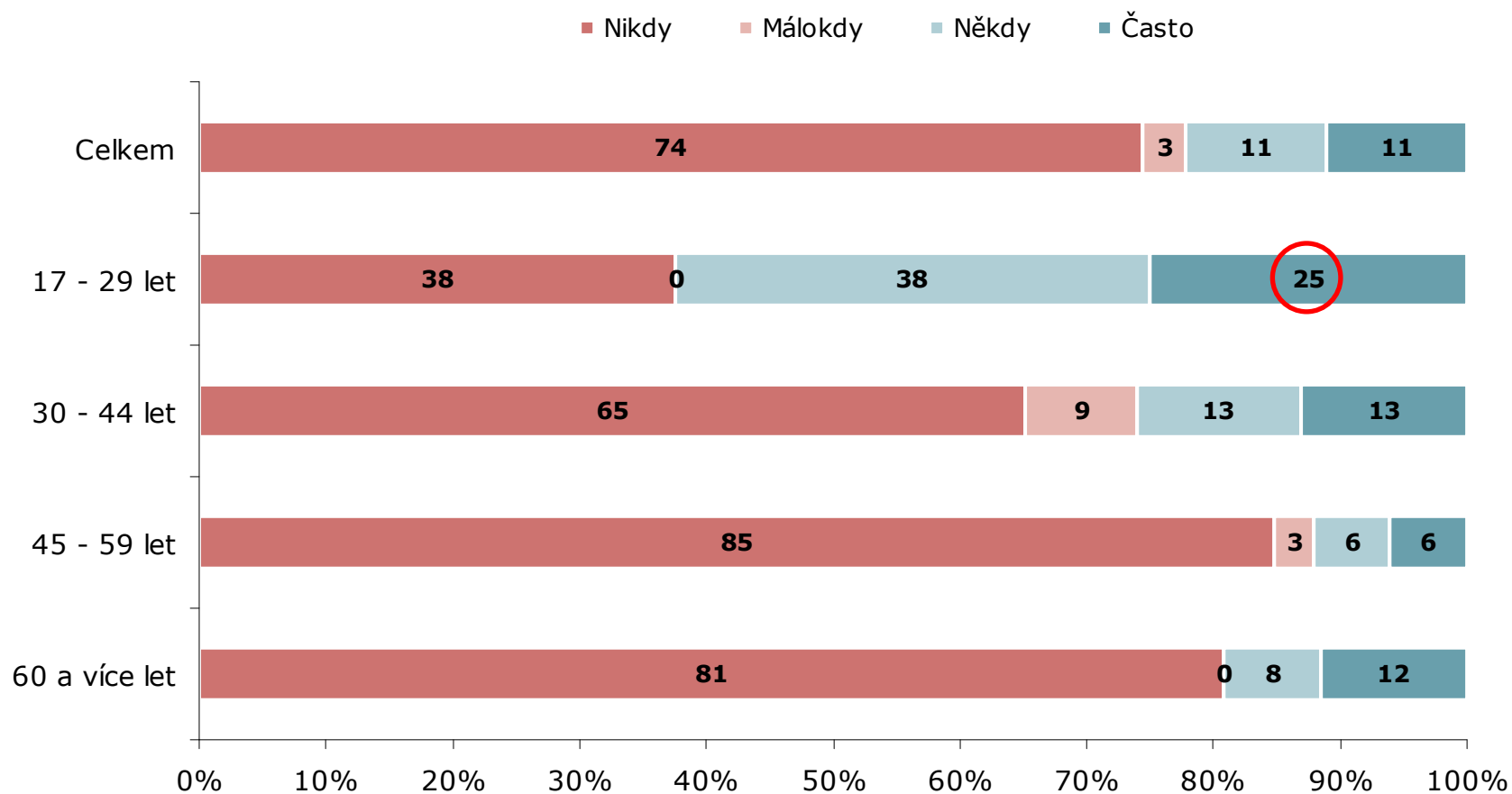
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=38, Třídění: Věk

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám někdo nespravedlivě v zajištění osobního soukromí?

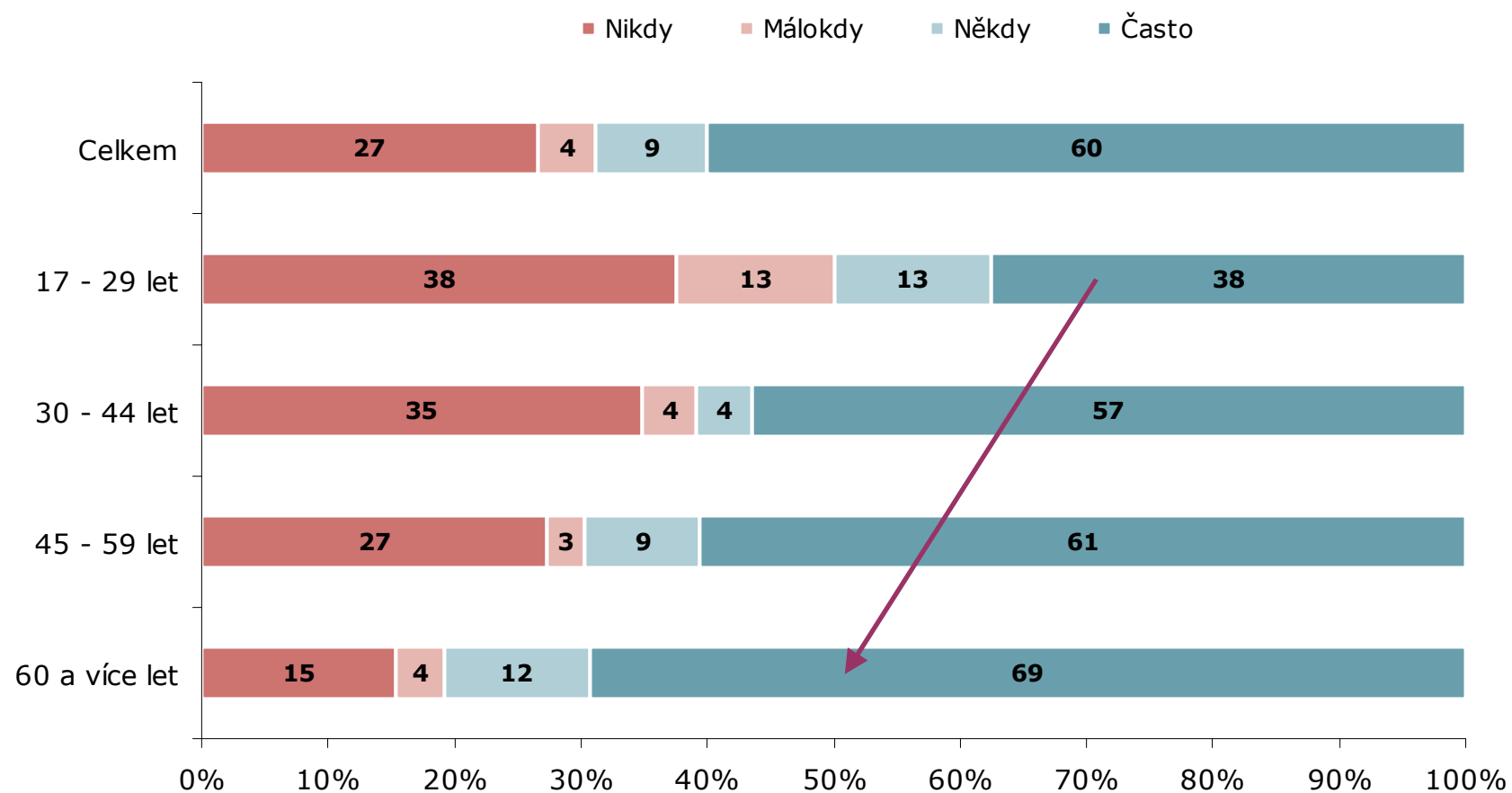
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=90, Třídění: Věk

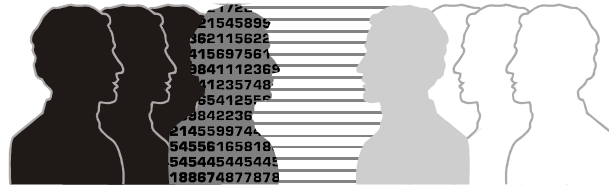
Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Zacházela s vámi příznivěji vaše rodina?

Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=90, Třídění: Věk

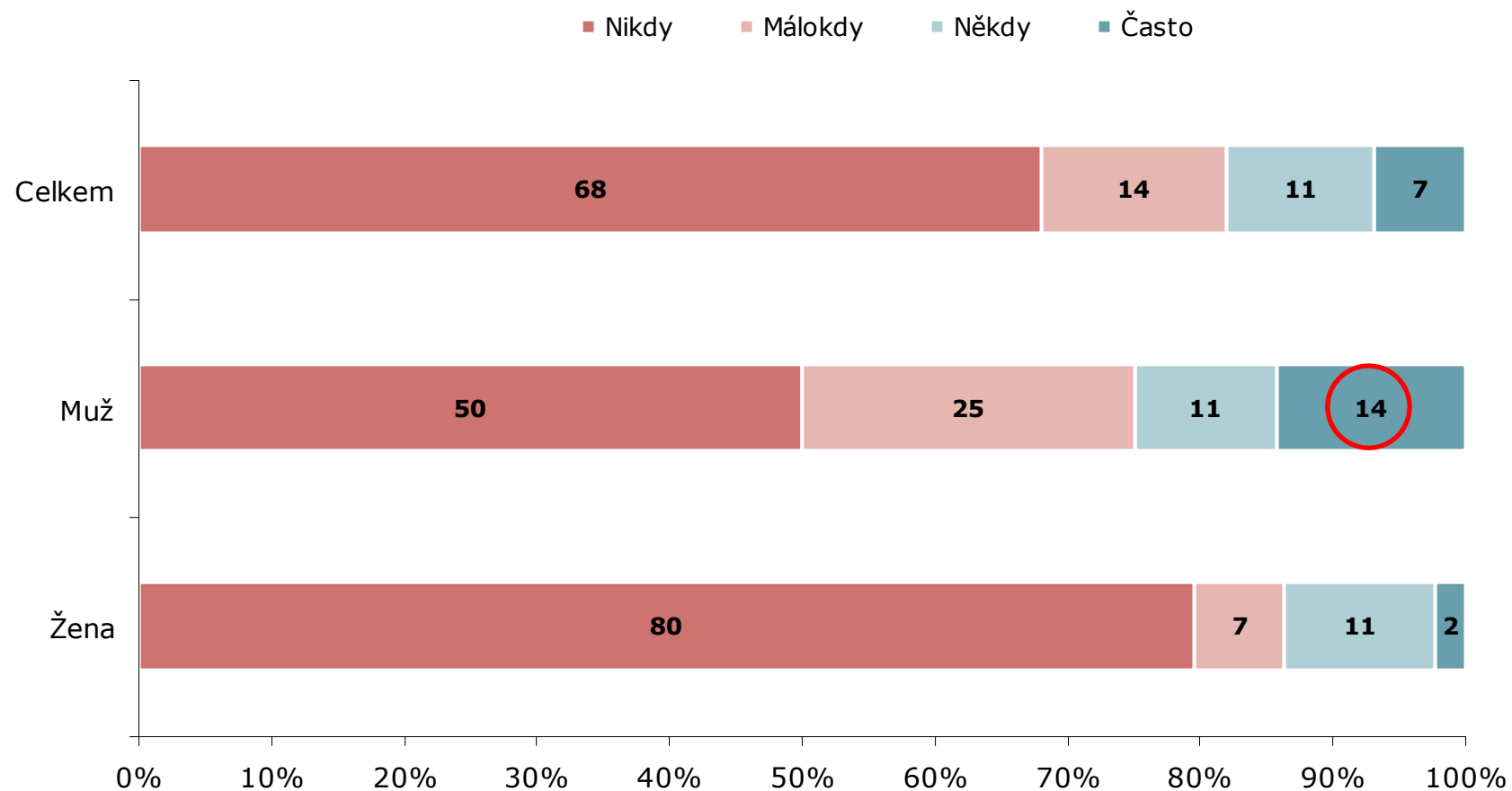
Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Vybraná třídění Pohlaví

Choval se k vám někdo nespravedlivě při důvěrných schůzkách či v důvěrném vztahu?

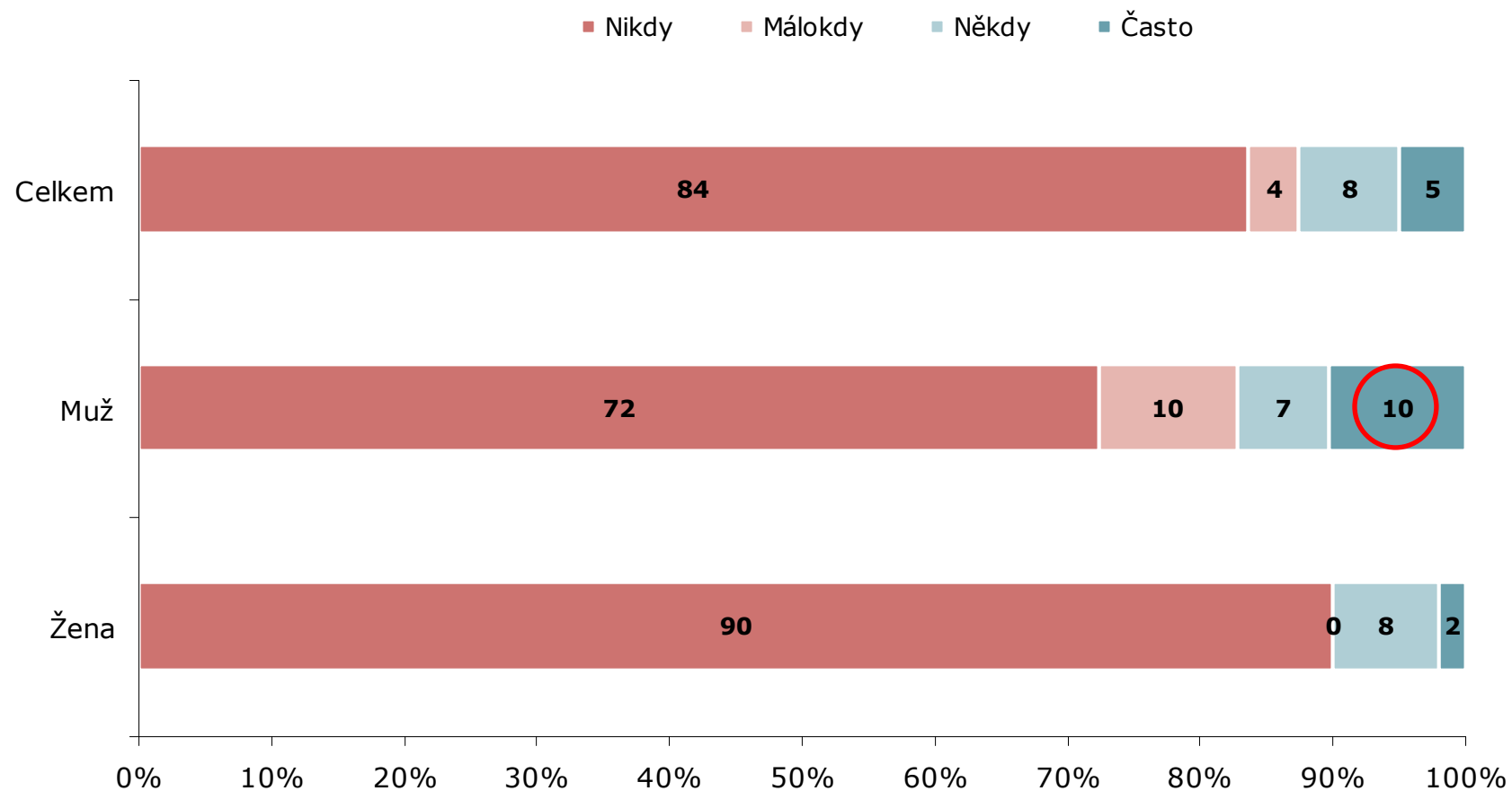
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=72, Třídění: Pohlaví

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Choval se k vám někdo nespravedlivě ve vašem společenském životě?

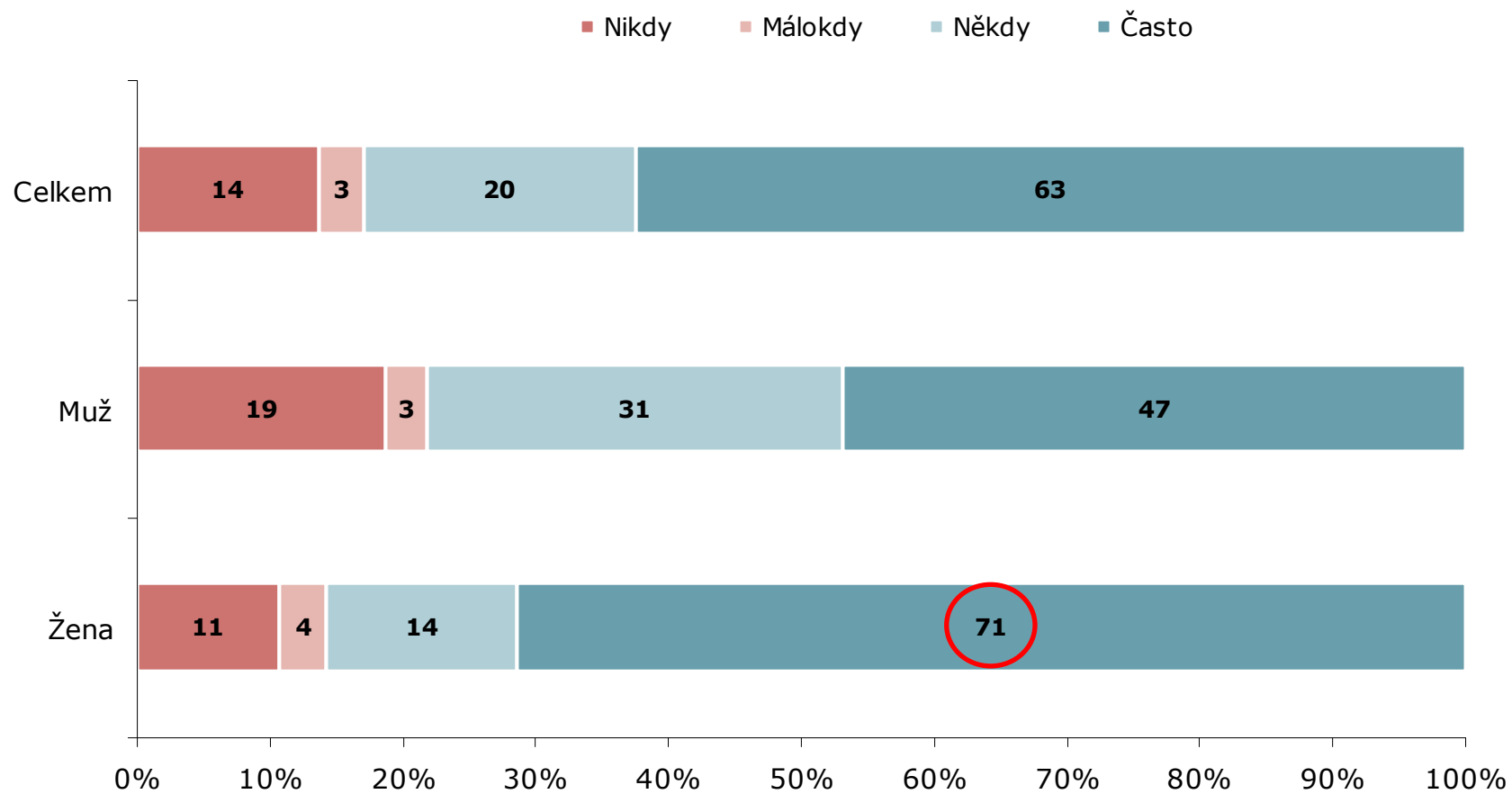
Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=79, Třídění: Pohlaví

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Spřátelili jste se s nějakými lidmi, kteří nevyužívají psychiatrické služby?

Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=88, Třídění: Pohlaví

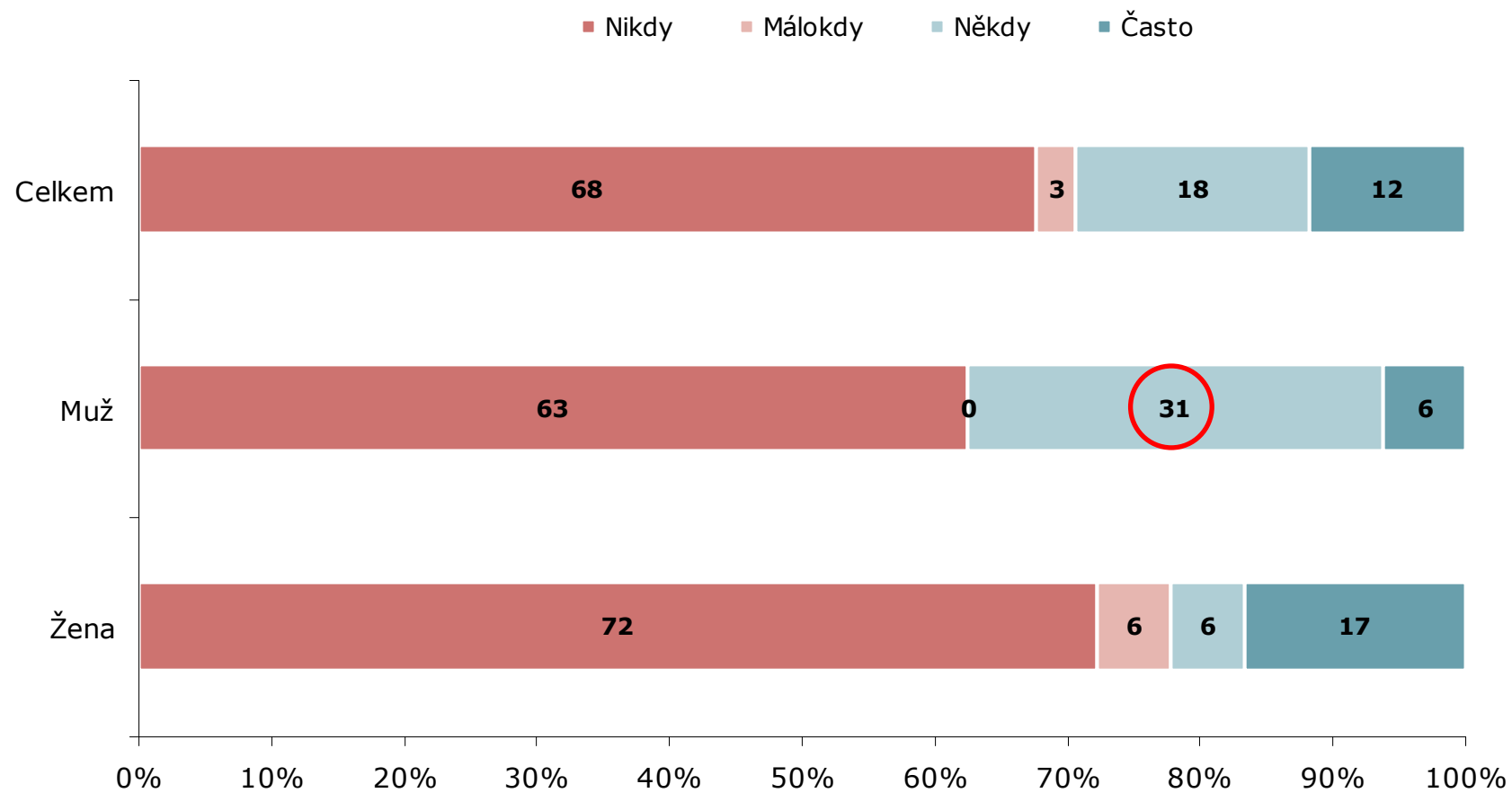

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

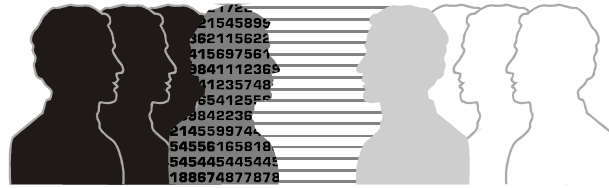

Zacházel s vámi někdo příznivěji v zaměstnání?

Základ: Pacienti, kterých se problém týká, N=34, Třídění: Pohlaví

Zdroj : STEM/MARK, Deprese 2010

Příloha 1

Výpis otevřených otázek

Choval se k vám někdo nespravedlivě, když jste se chtěl(a) s někým spřátelit nebo si přátelství udržet?

- Dotyčný mě jen využíval a ponižoval
- Dříve jsem se stýkala s kamarádkami a teď ke mně přestaly chodit, nechtějí mi říct proč, vypínají nebo neberou telefony.
- chtěl jsem seznámit se ženou a nedopadlo to dobře
- chtěl jsem si zajít s kamarádkou na kávu, její přítel ji se mnou nepustil
- jsem pro ostatní nenormální
- kamarádka mě podrazila
- Kamarádky se mne straní
- když jdu třeba s manželem na procházku, tak se mě vyhýbají, že jsem blázen
- Lidé se o de mě odvracejí, protože se jim zdám divná.
- matka,bratr,manželka-manželka mi nikdy neporozuměla,nechtěla se mnou nic řešit,matka mě omezovala v mých aktivitách-hlavně ve sportu,nepodporovala mě v tom,co mě baví
- moje kamarádky se zachovaly špatně, říkají že jsem blázen, radši k nim už nejdu
- Moji přátelé nedokázali skousnout, že jsem pořád v nemocnici, nechápou, že ještě nejsem zdráva.
- myslela jsem, že o mě lidé špatně mluví, že jsou se mnou nespokojení
- neví, nepamatuje se, nevšímal si toho
- pomlouvají mě
- rodiče mi bránili, abych se s někým přátelil
- rodiče nic zakazovali kamarádit se s dětmi (spíše otec),nesměla jsem chodit mezi ně ven
- snažila jsem se spřátelit se sousedem, ale nakonec jsem přišla na to, že má přítelkyni a v bližší vztah se mnou nestojí
- třeba společní známí, přestali se mnou mluvit, do 36 člověk dobře funguje pracuje a pak ho odepíší
- v partě kamarádů
- Vždy se mně lidé stranili, že jsem divná nemám žádnou kamarádku.

Choval se k vám nespravedlivě někdo z okolí vašeho bydliště?

- brácha zabil mi kočku,potkana,chěl mě vyhodit z okna, vykřikoval, že mi nacpe střepy do přirození, s klukama se na mě chodili koukat,když jsem se koupala
- bydlíme v novém bydlišti, zatím tam nemám kontakty
- kamarádi si půjčují peníze, ukradli mi peníze a zlato, cikáni u mě zvoní a chtějí peníze, protože ví, že jsem blázen
- lidé si mě všude dobírají, ukazují prstem "to je debil, magor"
- lidé z okolí ze mě dělají blázna a prý "na co bereš ty prášky?"
- Lidi se neumí vžít do mé situace
- narážejí na mě slovně
- Někdo zjistí,že jsem v ID, proč jsi v ID? No prosím tě, jdi tedy pracovat apod.
- Nemám dobré vztahy se sousedem a tím, že jsme oba s matkou nemocní, nadával nám jestli jsme vůbec normální a tak podobně.
- neměla bych pít alkohol, když jsem si dala skleničku s kamarádkou, pan Dr. mě před všemi napomenul, co že chlastám (ale ne pan doktor z Ostrova)
- podle toho jak se sousedi vyspí, když jsem si přivedl návštěvu, tak to komentovali a tahají mě do průserů,aby mě mohli zavřít
- Pohádala jsem se s kamarádkou a ta mi řekla, že jsem asi blázen a budu muset k lékaři.
- před stěhováním-museli jsme se přestěhovat, ale teď jsem ráda, protože jsme to dokázali
- sestra nemá na mě už čas
- skoro nikam nechodím
- sousedé říkají, že si vše dělám sama,něco řeknu v jiném smyslu a oni to taky vezmou v jiném smyslu, to mě rozhodí, že musím brát léky
- Sousedé v domě někdy říkají: nebav se s ní ona tomu nerozumí, není normální.
- tchyně nebere mou pomoc, a nechává se ke mě dobře, prý přeháním
- toto jsem přecházel
- v práci nepochopil šéf, že jsem nemocný, tlačil přesto na max. výkon

Choval se k vám někdo nespravedlivě při důvěrných schůzkách či v důvěrném vztahu?

- byl jsem na jednání v práci, manažeři mi tvrdili něco jiného než jejich šéfové
- jsem sám
- kamarádi v hospodě si mě dobírají
- mám pocit, že manželka se ke mně chová někdy nespravedlivě
- manžel se mi vysmíval
- manžel, někdy, v době kdy jsem se neléčila jsme měli problémy, byla jsem netečná a unavená a muž mi to vyčítal
- manželka mě brání mít vztah
- manželka, matka
- pokusila jsem se seznámit přes seznamku v rádiu, ale ten dotyčný pán chtěl, abych chodila já k němu a to jsem nechtěla
- přítelkyně - nechci uvádět
- přítelkyně - řekli jí o mých problémech
- rozešla se semnou partnerka kvůli sociálnímu propadu, s tímto onemocněním jsem už nesplňoval její nároky
- svěřila jsem se manželovi se zneužíváním v dětství a on to povídal ostatním, ventiloval i naše soukromé problémy před kamarády
- vadí jim třeba moje povaha, jak se chovám
- ve chvíli, kdy jsem něco dobrého pro mě potřebovala udělat, tak se to bagatelizovalo
- viz otázka č.2
- viz. ot č. 1
- vměšování sousedů
- všechny ženy mě odmítají, že jsem moc starej
- zpřetrhaly se vztahy z důvodu stěhování
- zúžil se mi okruh důvěrných přátel

Choval se k vám někdo nespravedlivě v oblasti bydlení?

- jeden člověk se chová nespravedlivě vůči manželovi
- kupující strana koupila náš dům pod cenou
- lidi na ulici mi nadávali a vyhrožovali
- myslím, že jsem kvůli duš. onem. dostal vysoký nájem
- nemůžu najít bydlení
- neumím vyjádřit, doma slyším hlasy
- nevím
- paní ze sociálky-chtěla jsem penzion, byla protivná a říkala, že patřím pod Vary
- pomlouvají mě
- starší syn, matka mi vyčítala,že mě živí,starší syn mě chtěl vyštvat z bytu

Choval se k vám někdo nespravedlivě v oblasti vašeho vzdělávání?

- kamarádi mě naváděli k blbostem
- kluci, někdy jsem se musel s nimi prát, svedli na mě rozbité okno
- komunistický systém
- měl bych si udělat razítko na autorizaci, z časových důvodů to nestíhám a okolí si mě dobírá
- někdy mě trápili učitelé češtiny-slohové práce
- odpovědi nesouhlasí s otázkou
- učitelka, chtěla mě ve škole, já jsem nemohla, protože jsem spala po prášcích

Choval se k vám někdo nespravedlivě v oblasti manželství či rozvodu?

- bývalá manželka hleděla spíš sama na sebe, než na naše společné věci
- bývalá manželka mě ždíkala z peněz
- Bývalý manžel pil, mlátil mě a sprostě mi nadával, že nejsem normální. Současný manžel je na mě hodný.
- Bývalý manžel poukazoval na mé problémy i při rozvodu ze mě udělal blázna a zveličoval to.
- Bývalý manžel se mnou mluvil nehezky a špatně se ke mě choval, říkal, že nejsem schopná starat o dítě a tahal mě k soudům ohledně péče o dceru.
- cítím se podvedený rozvodem
- Jedním z důvodů rozchodu s partnerkou, byly mé problémy s duševním zdravím.
- kvůli manželovi jsem se dostala do depresí, říkal mi, že jsem debilní a různá jména, hádali jsme se kvůli synovi, který kvůli otci radši ani nespál doma
- Manžel byl až vyčerpaný, já měla velké potíže, řekl, že už to nezvládá - bolí mě to
- Manžel je gambler, bral mi peníze, v současné době se rozvádím a on mi chce sebrat děti, že prý jsem nemocná, ale jde mu o peníze, které беру na děti. Fyzicky mě napadl, volala jsem policii.
- manžel je nervózní, udělám co chce, co je třeba a pak jsou všichni spokojeni a já jsem pak šťastná
- Manžel mě deptá, má z mé nemoci radost, prý všechno dělám špatně, někdy mi sprostě nadává, hlavně, když přijde z hospody.
- manžel mě mnoho let podváděl, měl hodně milenek-ze sousedství nedávno zemřel
- Manžel mě podceňuje, zlehčuje mé problémy.
- Manžel mi říká, že jsem blázen, občas mě i uhodí.
- Manžel moje problémy nebere, říká, že jsem zdravá, otravuje mě když si potřebuji odpočinout tak dlouho, dokud to nejdu udělat. Nepomáhá mi.
- manžel stále při rozvodu tvrdil, že jsem vše způsobila já, nechtěl akceptovat moje názory a přání
- Manžel v poslední době pil a chodil za ženskými (než zemřel) a myslím, že to bylo v souvislosti s mou nemocí
- manžel-když mě něco bolí a léky nezabírají, nechápe, že je to možné
- manžel-pořizování
- manželka - chtěla mě otrávit práškama
- manželka, starší syn, tchán zasahoval i do chodu naší rodiny
- měl jsem špatné pocity v době rozvodu rodičů
- můj přítel nepochopil, že mi něco je a vybuch, posmíval se mi, ale už to pochopil na 100%
- Syn mi dává za vinu, že jsem byla příčinou sebevraždy mého manžela. Stále mi to vyčítá.
- špatný stav manžela ke ně po rozvodu-ignoruje mě
- teta bývalého manžela (netýká se manželství)-prý jí kradu peníze, netýká se to onemocnění
- trochu jsme se dohadovali s manželkou
- viz. ot. č. 3

Choval se k vám nespravedlivě někdo z vaší rodiny?

- brácha je v Dobřanecha a choval se podle nálady
- brácha-viz.předchozí text
- Bratr mě nebere jaká jsem a ponižuje mě
- dcera vystudovala farmacii, našla si přítele a příliš mu podléhá, kvůli němu se se mnou rozkmotřila a omezila styky, dříve jsme si byly hodně blízké
- dceru, protože dělá vys. školu, chce být chytřejší
- Děti mi také říkají, že jsem blázen.
- máma mi měla dát peníze a nedala
- maminka mě nechápe, že jsem dobrovolně šla sem do nemocnice, že se budou na mateřská a měla bych jít raději do práce
- maminka-drží mě doma, nedovoluje mi nikam chodit, okřikuje mě, abych nikomu neříkala, že jsem byla na psychiatrii
- mamka mě hlídá
- matka nedokáže pochopit, že mi je zle, že si potřebuji odpočinout
- matka-sama sedí stále u počítače a mě dělá problémy kvůli počítači, prý kvůli mé nemoci
- matka,brat,tchán,tchyně-diktovali nám, ovlivňovali děti
- moje dcery říkají že mi nic není, že nemusím brát léky, zkoušela jsem je nebrat, ale zamávalo to se mnou, pan doktor říkal, že je musím brát stále
- Moje matka, která bydlela u mě, napadala mě i fyzicky, stresovala mě, nadávala mi
- Moje sestra o mě říká, že jsem blázen, nekomunikuje se mnou.
- Nechce o tom mluvit
- někdy mamka,nechápe mou nemoc,když mám depresi,nemohu nic dělat, říká že simuluju
- Otec mi nadával, že jsem neschopný a líný, měl bych se vzdělávat a pokud se něco stalo, vždy dával vinu mně, i když to nebyla pravda.
- otec-žártil na mě a mámu, že držíme spolu
- příbuzenstvo, prý je to trest
- Rodiče, protože mě dali sem do nemocnice nebo do Dobřan
- rodina kromě dcery se mne vyhýbají, nedali mi vědět ani o narození vnoučat
- Sestra mi říká, že když něco vyprávím, že si vymýšlím, a že jsem se nechala zavřít do blázince, abych nemusela dělat. Synova dívka se na mě dívá s patra.
- Sourozenci mi říkají, že si všechno moc beru, že jsem puntíčkářka. Když jsem potřebovala od sestry pomoc, tak mi nepomohla.
- spíš já, že jsem žárlila na manžela
- Strejda mi dává najevo, že jsem blázen, že nemám co říkat
- Syn ví v jakém jsem stavu, ale nerespektoval mě
- tchyně
- v dětství mě otec zneužíval
- Vnuk se ke mně nezachoval dobře, nebavím se s ním.

Choval se k vám někdo nespravedlivě při hledání práce?

- **inv. důchod**
- **jakmile jsem měla zprávu od doktora, tak konec**
- **Když jsem před několika lety hledala práci, tak mi obv. lékař napsal nedoporučuji a oni mě pak nikam nevzali. Bylo to kvůli mým problémům s psychikou.**
- **mám inval. důchod**
- **mám inval.důchod**
- **Mám maturitu, ale neseženu práci odpovídající a vzdělání kvůli mé nemoci.**
- **Měla jsem částečný inval. důchod, hledala jsem práci, ale když viděli v papírech o mé nemoci, tak mě nevzali.**
- **Nechtějí mě zaměstnat z důvodů mých problémů, důchod mi nedali.**
- **nemohu sehnat práci a pokud jí seženu a trvám na tom abych nemusel dělat přesčasy, tak mi obvykle přišla výpověď**
- **ohlásil jsem se na inzerát na práci, vše bylo na dobré cestě, ale když jsem řekl svůj věk, vše skončilo nezdarem, stávalo se to často**
- **ucházel jsem se o práci a v té firmě mi řekli, že berou jen rodinné příslušníky**
- **úřad práce, malá nabídka prac. míst**

Choval se k vám někdo nespravedlivě při zachování pracovního místa?

- dělal jsem v Praze na metru, ale říkali "jsi náš otrok", tak jsem utekl do Varů
- mistrová mě chtěla do postele, při odmítnutí mě propustila
- na oddělení - prý jsem pomalá
- např.mi majitelka obchodu řekla, ať jdu raději do důchodu, že jsem jim houby platná
- po 40-ti letech práce mě propustili, protože jsem onemocněla, ale pak jsem šla rovnou do starobního důchodu
- Pracovala jsem na 4 hodiny, z důvodů častého onemocnění(duševního) - neschopnosti mě propustili
- Pracovala jsem v divadle a když jsem přišla na odpolední směnu, tak mi vedoucí řekla, že jsem propuštěná a ředitel mi řekl, že nemocné lidi nemohou zaměstnávat.
- V minulém zaměstnání mi neprodlužili prac. smlouvu(neudali žádný důvod),ale já se domnívám, že to bylo kvůli mé hospitalizaci na psych. oddělení.
- Věděli o mých problémech, nesnáším když ne mě někdo křičí, spolupracovníci poznali mé slabiny a dělali mi naschvály, aby mě ještě více vynervovali.
- viz ot č. 8

Choval se k vám někdo nespravedlivě při používání veřejné dopravy?

- cikáni mě chtěli okrást, hrabou mi kapsy
- chovali mladí, ale kvůli věku
- řidič mě napomínal, když jsem si nevšimla v autobuse nápisu "zde nic neodkládat"

Choval se k vám někdo nespravedlivě při získávání sociálních dávek nebo invalidního důchodu?

- byl jsem bezdomovec, ale byl jsem slušně oblečený, řekli, že na bezdomovce nevypadám a odmítli se mnou jednat-kontaktní místo Klášterec n/Ohří
- dvakrát jsem žádal o částečný inval.důchod a nikdy mi ho nepřiznali, myslím si, že na něj mám nárok
- jedna soc.pracovnice-dělala mi problémy, abych se nedostala do pečov.domu, ale dcera to s ní vyřídila
- jednorázová záležitost-nepřiznaný invalidní důchod
- když tam jdu, na sociálku, tak mě odmítnou že mám manžela a děti
- Mám plný invalidní důchod, ale chtěli mi jej sebrat, prý když se dokážu starat o děti, tak prý můžu i pracovat.
- mám problémy ohledně vnuka, kterého vychovávám-ohledně neplacení výživného od matky
- na daních jsem během 4 roků odevzdal 150000 a od státu jsem dostal 200 Kč celkem, nedostávám dávky, přesto že jsem nemocný
- pro tchána jsem vyřizovala "bezmocnost" a přišla jsem ze strany úředníků na podvod (falšovali tchánův podpis) a napsali že je úplně zdrav-podporu mu nepřiznali
- prý se mám jako prase v žitě-to řekla soukromá osoba ne úředník
- Sociální pracovnice mi nechtěla uznat nárok na důchod, že prý mě mají živit děti. Jednala se mnou arogantně.
- zákon
- získat podporu bylo náročnější-spousta dokladování

Choval se k vám někdo nespravedlivě při praktikování vaší náboženské víry?

- **Nikdy - naopak, vírou mohu pomoci druhým**

Choval se k vám někdo nespravedlivě ve vašem společenském životě?

- **lidé už mě nevezmou mezi sebe**
- **měli jsme předvánoční posezení a oni ví, co mi je, nesedí se mnou, jen mě pozdraví a já se mezi ně ani necpu**
- **na nohejbale jsem ze skupiny nejhorší a občas se stává, že se mnou nechtějí hrát**
- **narážky jako třeba, on bere peníze zadarmo, válí si doma šunky**
- **nemám společenský život**
- **Nevedu spokojený život**
- **nikam nechodím**
- **nikdo mi nevěří, že jsem nemocná**
- **trpím depresemi - někdy mi to někdo připomíná-např. ty máš zase depku, tak běž**
- **v poslední době jsem žádný společ. život z důvodu maminky nemoci neměla**
- **všude proti mě někdo má, já jsem ?, prý nechodím do školy, ale kvůli práškům nemůžu**
- **vždycky se najde nějaký rejpal, prý se jen válím a nechápe že mě ta nemoc velmi zatěžuje a omezuje**
- **že jsem lesba**

Choval se k vám nespravedlivě nějaký policista?

- Jednali se mnou jako s kriminálním, protože si v papírech přečetli o mých problémech, sebrali mě na ulici, protože jsem podala oznámení a jednali se mnou s despektem.
- jel jsem autem, 3-4 auta za sebou, pro vyšší rychlost zastavili jen mě
- Když jsem se pokusila o sebevraždu, tak se ke mě policisté chovali neurvale.
- kouřila jsem na autobus.zastávce, policista mi napařil pokutu, ale nakonec jsem to vzala v legraci
- nepřicházím s nimi do styku
- Obj. jsem se v Dobřanech , ani nevím jak
- parkoval jsem před domem těsně před značkou zákaz stání, potřeboval jsem odnést nákup a než jsem se vrátil, měl jsem botičku
- po hádce s manželem ten zavolal policii ČR,za mé nepřítomnosti udělali zápis, který se nezakládal na pravdě, moji verzi si vůbec nevyžádali a zápis jsem nikdy neviděla, byla z toho ostuda
- policista mě sexuálně obtěžoval,byla jsem v bezvědomí a on si hrál s mým tělem
- policista mi chtěl dát pokutu při jízdě na kole do protisměru
- při běžných kontrolách na silnici, za totality
- večer, když jsem slyšel hlasy, pohoští mi chtěl, píchnout šupekům, chtěli mě odrovnat
- většinou při záchvatu jsem nedostala napít, 24 hod. mě drželi na cele, byli sprostí, vulgární, vůbec se se mnou nepatlali
- Volala jsem policii na manžela, když mě fyzicky napadl, ale manžel uvedl jsem nemocná a policie nic neřešila.

Choval se k vám někdo nespravedlivě při získávání pomoci při fyzickém onemocnění?

- **Mám problémy s alkoholem a sestra v ordinaci se ..:" dejte jí panáka a bude jí dobře."**
- **někdy na poliklinice říkali vypláchni si ústa ap.**
- **V nemocnici ke mě byli arogantní, neměli se k tomu, aby mi pomohli, když jsem něco potřebovala**

Choval se k vám nespravedlivě někdo z pracovníků psychiatrické léčebny?

- byla jsem napomenuta, když jsem kouřila a měla být někde jinde
- lékař jeden ten hlavní mi řekl, ještě jsem přijďte jednou, pak vás dáme do Dobřan, nemá vůbec přístup k lidem
- Moje ošetřující lékařka v nemocnici na oddělení psychiatrii měla naprosté nepochopení vnucovala mi léčbu na věci, kterými netrpím, jednala se mnou špatně, nepovažovala mě za normální.
- připadá mi to někdy tak v koncentráku-prohledávají nám stoly i osobní věci
- Řekla jsem, že nechci tyto léky, že mi nedělají dobře a sestry se se mnou hádaly, pak mě přeřadili na jiné oddělení, aby se mě zbavili. Hlavní sestra měla stále připomínky.
- v Dobřanech
- V Dobřanech mě nechtěli pustit na odpoledne (ohledně dědictví k právníkovi) a chtěli mě dát do uzavřeného oddělení, ale já jsem utekla. Hledali mě televizí, byla ostuda.
- v léčebně jsem měl dojem, že si mě zřízenec dobírá, fyzicky jsem ho napadl a pak jsem dostal injekci
- v Plzni-zdrav.sestra-pomáhal bych pracovat a nechtěla mi udělat kafe

Choval se k vám někdo nespravedlivě v zajištění osobního soukromí?

- dcera utekla z domova, má děcko, má ho v péči další dcera
- když je někde nějaký křik, zůstanu doma, tak se zklidním a nepletu se do toho, léky mi pomáhají, udělám vždy, co je třeba, vážím si této pomoci
- kvůli nemoci mi odebrali soukromí, jsem půl roku na psychiatrii, na psychiatrii je těžké mít soukromí
- malinko v Dobřanech-není zde soukromí, fyzické střety, krádeže
- mamka mi pořád lezla do skříně
- Manžel i děti mi otvírají poštu.
- manžel mě nepouští, kam chci jít, prý musím být doma, když beru prášky
- Manžel mě poslouchá za dveřmi když telefonuji s rodinou, vyhrožuje, že mi dá do držky, když o mě budou špatně mluvit. Otevírá mi poštu.
- Manžel mi často kontroloval mobil, peněženku a zjišťoval jestli nemám někoho jiného, z peněženky mi bral peníze na automaty.
- Manžel mi otvírá dopisy, zakazuje mi volat telefonem, vymazává mi v mobilu hovory, taky mi sebral mobil a všechny čísla mi vymazal. Nemůžu si pozvat návštěvu, jen když on není doma.
- manžel mi otvíral dopisy, zakazoval mi někam jezdit, chodit
- manželka mi kontrolovala telefon
- Moje matka dokud bydlela u mě, do všeho mluvila a rozeštvávala celou rodinu. S každým se hádala, pomlouvala.
- můj přítel žárlil, majetnický mě vlastnil, ale nebral mě jako nemocnou, byl to jeho problém
- neumím odpovědět
- Otec mi prohlížel mobilní telefon a šuplíky.
- prarodiče-bydlím u nich, dělají mi kontroly os. věcí, pošty
- rodiče
- rodina manželky-zásahy do výchovy dětí, do manželství
- sousedi protestují proti silně puštěné hudbě
- tchyně kontroluje mi skříně, jestli je uvařeno, asi myslí, že nejsem ničeho schopná a udržet pořádek
- v práci do všeho šťourali i do mého soukromí

Choval se k vám někdo nespravedlivě v zajištění vaší osobní jistoty a bezpečnosti?

- hodně lidí mi ublížilo a nesnáší mě
- maminka-snažila se mě od všech distancovat, nikdo k nám nesměl
- Manžel mě často napadal fyzicky i slovně, teď se rozvádíme.
- Manžel mě napadá fyzicky a psychicky, udělal to 2 X i syn a manžel se mě nezastal. Nadávali mi,že bych se měla jít léčit.
- manžel mě v době našeho manželství 2x fyzicky napadl
- matka-já jsem Italka a ona ze mě dělá Češku
- nechci uvádět
- nevím
- Než jsem šel do invalidního důchodu trpěl jsem v práci nadávky od spolupracovníků ohledně mé nemoci.
- občas v práci-verbální útoky ze strany podřízených, pokud jsem po nich chtěl lepší práci
- ty to nemáš v hlavě v pořádku, jsi blbá (manžel)
- ukazují mi různá gesta-že mi dají přes hubu (ve městě)
- v práci mi oznámili, že bych měla dát výpověď
- viz otázka č.2
- vykradli nás v našem vlastním domě, ukradli mi disky z auta
- získat každodenní zajištění je boj, není to jednoduché

Choval se k vám někdo nespravedlivě při zakládání rodiny a početí dětí?

- **jsem bezdětný a přátelé si mě dobírají**
- **maminka si nepřála početí dítěte, ale už miminko vítá**
- **můj manžel (tehdy partner) mě po 4-leté známosti nedokázal představit rodičům ani ve chvíli, kdy už jsem byla těhotná, měla jsem pocit, že se za mě stydí, i za mou rodinu**
- **rodině manželky a její celé rodiny, zakázali nám spolu bydlet při narození syna, scházeli jsme se na ulici po telefonické domluvě**

Choval se k vám někdo nespravedlivě ve vaší úloze rodiče vašich dětí?

- bývalý manžel zažádá soudně o děti, protože jsem děsně nemocná a bohužel je dostal
- Lékařka (moje) mi řekla, že vzhledem k mé nemoci je nezodpovědné, že jsem si pořídila děti.
- neustálé zásahy do manželství, výchovy
- vychovávám vnuka místo svého syna a snachy, kteří o něj jeví malý zájem

Vyhýbal se vám někdo nebo se vás stranil proto, že trpíte duševním onemocněním?

- ano, chápu proč a nechávám to být
- furt, nikdo se mnou nekomunikuje, lidé to ví, stydí se za mě, s bláznem nikam chodti nebudou
- já si myslím, že když někoho pozvu na návštěvu a oni nepřijdou, že nechtějí ke mně přijít, protože si myslí, že jsem blázen, u kamarádky si připadám že tam nemám co dělat
- jedna žena v práci mi řekla, že nejsem duševně zdravý, ať se nechám vyšetřit, druhá se pokoušela dokázat, aby mě propustili
- kamarádi
- Kvůli tomu, že mám salmonelózu
- lidé v okolí, skoro všichni, kují proti mě pikle
- málokdo o tom ví, skrývám to
- manželovo kamarádi se stranili a nebrali mě
- Moje družka v minulosti mi to dávala na jevo.
- nenápadně 2 hoky, pomlouvaly mě v Plané
- Přátelé, že jsem blázen.
- přišel jsem kvůli nemoci o mnoho známých a přátel
- spoléhám si sama na sebe, asi bych se o to ani nestarala
- starší syn
- Straní se ke mě moje dřívější kamarádky (viz ot. č.1).
- Tyto věci nevnímám, jestli ano, je to problém toho druhého
- Všechny kamarádky se ode mne odvrátily.
- všichni se mě straní, nikdo nechce se mnou komunikovat
- zdraví lidé berou život jinak než já, jsem pak 5.kolo u vozu
- ze začátku se mě bál můj přítel, vzala jsem na něj nůž
- Známí, sousedi, lidi s okolí, kteří mě znají, se mi vyhýbají, že prý nejsem normální..
- Zpočátku se mi vyhýbala švagrová, teď je to už lepší. Nechtěla se mnou mluvit a asi se za mě styděla.
- ztratil jsem pár lidí kolem sebe

Stalo se, že jste sami od sebe raději nepožádali o zaměstnání?

- **Bál jsem se požádat o práci, kde je stres a spěch - třeba k soukromníkům.**
- **cítil jsem se špatně, nemohl jsem se zvednout z postele**
- **Chodila jsem na pracák, ale všude kde viděli mé papíry- že prý jsem duševně nemocná a nechtěli mě ani jako uklízečku.**
- **kvůli lenosti**
- **Neměla jsem už odvahu**
- **nevěřím si, že dokážu uplatnit své vzdělání, např. ucházím se o práci vrátného a stejně jí nedostanu**
- **po odmítnutích (Vícečetných) jsem přestal zkoušet hledat práci**
- **Raději jsem v době deprese nešla ani ven**
- **S ohledem na mou nemoc se bojím zodpovědnosti, bojím se práce s penězi, práce s lidmi.**
- **Vzhledem ke špatným zkušenostem z minulého zaměstnání se bojím do jiného kontaktu s lidmi a jejich reakcí.**

Stalo se, že jste se sami od sebe raději nepřihlásili do nějakého kurzu?

- **Chtěl jsem si udělat řidičský průkaz na náklad'ák, ale bojím se výuky - být ve větší skupině lidí.**
- **kurz zdravotnictví - raději jsem se nepřihlásila**
- **kvůli onemocnění dokážu angli. jazyk**
- **na kurs němčiny - neměla jsem na to sebevědomí**
- **nepřihlásil jsem se do rekval. kurzu z obavy, že mě nemoc vyřadí**
- **nepřihlásil jsem se na kurs PC**
- **Už si nevěřím, nepřihlásila jsem se raději do kurzu pl. rukou a aroma masáže**
- **v práci, neměla jsem šanci, prý jsou už rok dopředu obsazené**
- **zvažovala jsem kurz účetnictví a angličtinu, ale teď bych to nezvládla, ale sama jsem věděla, že nemůžu do toho jít, ne kvůli ostatním**

Stalo se, že jste sami raději s někým nenavázali blízký osobní vztah?

- Bojím se další bolesti, odmítám, že zase plácnu do toho srdce na dlani
- Bojím se kontaktu s muži, myslím si, že s člověkem jako jsem já se nemá zájem někdo seznamovat a že by to špatně dopadlo.
- Bojím se navázat vztah se ženou, mám strach z jejich reakcí, přítelkyni bych nevěřil, ale je to ve mně - v mé nemoci, dřív jsem problémy nemíval, ale teď jsem si zvykl na samotou.
- Chybí mi sebedůvěra, nenavazuji žádné vztahy.
- jsme sama, nemám zájem se s někým seznámit
- kdybych uvedla někomu, co se mi děje, tak se mi vysmějou
- když mám depresi, nemůžu navázat žádný vztah
- kvůli chování toho druhého
- kvůli nemoci žádný vztah nenavazuji
- mám stabilní okruh známých
- Mám strach z reakcí lidí i žen, raději se neseznamuji.
- naopak spokojenost vyhledávám a ve vztahu se mi daří
- Naopř. v Dobřanech, jsou to na mě moc těžké otázky.
- nechci Čecha, jsem Italka a vezmu si Itala
- nechtěl jsem blíže vykládat o své nemoci
- nenavazuji vztahy ze strachu z kontaktu s cizími lidmi
- po odmítnutí ženou se kterou jsem se chtěl seznámit, jsem se už o další seznámení nepokoušel
- psychika mi dělá problémy, vztah nedokážu navázat
- raději jsem nenavázala
- radši už ženy neoslovuji, říkám si že je to marný, kašlu na ně
- s klukama
- s nikým se nesbližuji, nepouštím do bytu od té doby, co mi kamarádka kontrolovala yt, např. se dívala pod koberec
- s tchánem
- s ženou, nejdřív se chci uzdravit
- Zrovna Ioni se semnou chtěla přátelit sympatická mladá žena, ale já mám hroznou zkušenost, že mě každý nakonec podvede, tak jsem tenhle vztah odmítla.

Maskovali jste nebo skrývali svoje duševní onemocnění před ostatními? 1.část

- Ale nejsem ráda, když se to roztrubuje.
- asi ano, ale nevzpomínám
- Cizím o svých problémech neříkám, ví to pouze rodina.
- Dělám to častěji, hezky se obléknu, aby to na mě nebylo poznat
- dělám, že jsem normální-v práci, ve známostech, před rodiči
- chtěla jsem ukázat, že něco vím a znám, hodně čtu a vím o co se jedná, ale připadá mi, že ostatní si myslí, že jsem blázen, vedou si svou
- jednou jsem řekla, co se mi děje a všichni se mi smáli
- když lidé nejsou mými blízkými kamarády, tak jim neříkám jakým onemocněním trpím
- když se necítím dobře, snažím se , aby to nebylo vidět.
- Kromě mé rodiny a bývalého přítele to nikdo neví.
- Moje okolí o mých problémech ví.
- např.když jsem potkala známého a věděl, že jsem byla v nemocnici a ptal se kde, řekla jsem třeba na interně
- nechávám si to pro sebe
- někdo mi chtěl pomoci,raději jsem se vymluvil, že třeba teď nemám čas apod. a zůstal jsem sám
- nemluvím o svých potížích
- nemluvím o tom
- nerad mluvím o své nemoci s ostatními, nedívají se na to příznivě a chápavě
- neříkám druhým o své nemoci
- Než vyvrcholily mé potíže musela jsem se někdy přemáhat, hlavně v zaměstnání, aby to na mně nepoznali. O svých problémech nemluvíme před cizími lidmi.
- nikomu neříkám, že beru prášky
- nikomu nic nesdělují, nechávám vše v sobě
- o svých problémech mluvím jen v rodině
- onemocnění kloubů
- Pokud nemusím nemluvím o tom.
- Pořád sám sebe zapírám
- pouze na začátky onemocnění
- proto nikdo se mnou nechce nic mít
- Před cizími lidmi nemluvím o svých problémech. Ví to jen rodina.
- před kamarády
- Před kamarády jsem říkal, že jsem byl v nemocnici na psychiatrii, že jsem byl v Praze v nemocnici. Hned si o člověku myslí, že je cvok.
- Před lidmi, kteří to nevědí o tom nemluvím.
- před známými a přáteli se tvářím, že se nic neděje, protože nevědí že se léčím

Maskovali jste nebo skrývali svoje duševní onemocnění před ostatními? 2.část

- S cizími lidmi o svých problémech nemluvím.
- S lidmi o tom nemluvím, moc se s nikým nebavím.
- sázení peněz
- sděluji to jen v případě nutnosti, ale nestydím se za to
- schovávala jsem léky, snažila jsem se být v pohodě a tak vypadat
- Snažila jsem se chovat jinak - normálně, tak aby to nebylo vidět, ale nešlo
- snažila jsem se pořád, že jsem v pořádku, nechtěla jsem slyšet poznámky např. "ale ty v tvém věku bys měla být fit"
- Snažím se být před ostatními v pohodě, nechci odhalovat, že mi je špatně, ale někdy to poznají, říkají, že už nejsem taková optimistka.
- snažím se s tím žít
- stále skrývám
- sváděl jsem to na to, že jsem na droze, na tripu, když jsem se začal chovat jinak
- tak, že o nemoci s nikým nemluvím
- ted' už ne
- třeba ve společnosti, skrývám to
- Vědí to jen moji nejbližší a jiným lidem nic neříkám.
- Vědí to jen přátelé a rodina, okolí to tajím.
- Vím o mých problémech je nejbližší rodina nikomu jinému to neříkám, ani se s nikým nestýkám.
- Vím to pouze rodina, ostatním to neříkám.
- všem jsem to řekla
- vůbec o svých problémech nechci mluvit
- Vybírám si lidi se kterými mluvím o svých problémech.
- Vždy se chovám jak nejlíp to jde, aby to na mě nebylo znát. Někdy jsem to nezvládla, když byl na mě manžel zlý.
- ze začátku, ted' už ne
- zpočátku před všemi
- Zpočátku to věděla jen nejbližší rodina a já jsem o svých problémech s nikým nemluvila.

Spřátelili jste se s nějakými lidmi, kteří nevyužívají psychiatrické služby? 1.část

- 3x běžně
- Běžné, kdekoliv
- blízké kamarádky, přátelé mých dětí-jsem ráda mezi mladými, v jakémkoli kolektivu dobře zapadnu
- hlavně s člověkem, který mě chápal a byla jsem šťastná
- chodím do jídelny na obědy, tam mám svou partu
- chodím do práce, spolupracovníci, přátelé
- kamarád a jeho syn
- kamarádka v Aši, navzájem si pomáháme, scházíme se, třeba si spolu něco uvaříme
- 2x kamarádky
- kamarádky ze školy
- Mám 2 kamarádky mezi zdravými lidmi, znám je už třicet let, mohu se s nimi stýkat, když manžel není doma.
- Mám bezvadné sousedy a kamarády. O mých problémech vědí.
- mám kamaráda v Praze
- mám kamaráda, který netrpí duševním onemocněním
- mám kamarádku již od 6 let a stále se intenzivně přátelíme
- mám kamarádku, která je zdravá, ale o mých problémech taky neví.
- Mám kamarádku, která se léčila sice, ale teď je zdravá a lépe mi rozumí. Mám kamarády mezi zdravými lidmi.
- mám kamarádky "normální"
- Mám kamarádky a bývalé kolegyně mezi zdravými lidmi, stýkám se s nimi.
- Mám kamarádky mezi normálními lidmi.
- mám kamarádky mezi zdravými lidmi
- mám kamarádky, pomáhají mi, lidé jsou hodní
- 2x Mám kamarády mezi zdravými lidmi.
- Mám přátele a kamarády mezi zdravými lidmi.
- Mám přátele i sousedy mezi zdravými lidmi a mám přátele, který mi pomáhají.
- Mám přátele mezi normálními lidmi.
- Mám přátelé mezi zdravými lidmi, bývalí spolužáci se ke mě chovají hezky.
- 5x mám přátele mezi zdravými lidmi
- Mám přátele mezi zdravými lidmi a mám velmi dobrou přítelkyni, která mi pomáhá.
- Mám přátele mezi zdravými lidmi bez dušev. onemocnění.

Spřátelili jste se s nějakými lidmi, kteří nevyužívají psychiatrické služby? 2.část

- Mám přátele mezi zdravými lidmi, i můj přítel, kterého nyní mám je zdrav.
- Mám přátele mezi zdravými lidmi. S lidmi s psychiatr. hospitalizace neudrží pravidelný kontakt, ale setkávám je a pozdravíme se.
- mám přátele stále
- mám spíše známé než-li přátele z lidí, kteří netrpí duš. onemocněním
- mám spoustu přátel mezi zdravými lidmi, i mezi sousedy, mezi kolegy
- mám stabilní přátele
- mám široký okruh kamarádů zdravých i s handicapem
- mám věrného přítele, podporuje mě a je hudební podnikatel
- Mám známé mezi zdravými lidmi.
- Měla jsem hodně přátel, ale všechny vztahy skončily fiaskem. Jedna dobrá přítelkyně (sousedka) mi zemřela.
- Moje sousedka se semnou kamarádí a navštěvujeme se.
- moji přátelé
- např. v novém zaměstnání
- např. v práci, s kolegy
- např.na mat.dovolené s ostatními maminkami
- Nemám žádné přátelé, komunikuji se světem a lidmi přes internet.
- nenavazuji žádné přátelské vztahy.
- nepamatuje se.
- nikam nechodím
- popovídám si s nimi třeba v kavárně
- přátelím se s normálními lidmi, berou mě jaká jsem
- S jednou přítelkyní
- s každým se dokážu přátelit
- s nějakými lidmi
- s panem domovním správcem
- s přítelkyní
- se svým okolím
- se všemi
- třeba od nás z baráku
- v běžném životě
- z bývalého zaměstnání
- známí mi říkají - mě trápí tohle a tohle, neléčí se a chtějí poradit, ale já říkám, že musí k lékaři
- žádné kamarádky nemám

Byli jste schopni využít svoje osobní schopnosti nebo dovednosti pro vyrovnání s diskriminací? 1.část

- adaptovala jsem se na svou nemoc tak, aby mi nečinila větší potíže
- 2x beru léky
- beru léky, pokud jsem byl ve velké depresi, pomáhali mi rodiče, ale ti už nežijí
- bral jsem svou nemoc normálně, chtěl jsem dosáhnout maturity a nakonec se to povedlo
- cvičení aerobiku
- cvičení-posilovna, plavání
- čtení knih, hlavně historie
- čtení, chodím do knihovny
- Dělala jsem pečovatelku, hodně jsem se pro lidi obětovala, angažuji se i v církvi. Ale protože mě drželi nespravedlivě 7 týdnů na psychiatrii, tak se všechny vztahy přetrhaly.
- Dobře vařím , za to mě nanžel chválí a děti obdivují, jak umím hospodařit. Pomohla jsem své známé dostat se do pečovateláku. Poradila jsem jí se žádostí.
- Hodně jezdím na horském kole a v zimě lyžuji a stále musím něco dělat, abych neměl čas přemýšlet o sobě.
- hraju karty s rodiči
- Hraju na kytaru, byl jsem vodák a tramp a to mě začleňovalo mezi ostatní.
- chodím mezi lidi, mám zahradu, teď pojedou s kolegyněmi z práce do skautského tábora
- Chodím na cvičení- tam mě ženy přijímají velmi dobře a pracuji na zahrádce
- chodím na procházky a beru léky
- I když mám špatnou náladu, nedávám to na sobě znát, stále se směju.
- kdybych neměla pomoc, bylo by to zlé
- když má někdo nějaké narážky, tak ho useknu, když jsem bez peněz, zařídím si nějakou soc. dávku, nenechám se nemocí izolovat
- kolo, fitness
- malováním výjevů z přírody
- mám pejska, potěší mě
- mívám slyšení hlasů a zaháním je tím že zakřičím "Bud' zticha"!
- napravila jsem to tím, že jsem se omluvila
- ne
- nemám
- nerozumí otázce
- nikdo mě kvůli té nemoci nediskriminuje
- pěstování květin
- píšu básně a skládám písničky
- Po léčbě a nasazení léků žiji normální život

Byli jste schopni využít svoje osobní schopnosti nebo dovednosti pro vyrovnání s diskriminací? 2.část

- Pomáhám dceři s postiženým synem.
- poslechem hudby a za pomoci psychoterapeuta
- práce na zahrádce, luštění křížovek, úklid, čtení knih
- práce na zahradě
- prací na počítači - hry, filmy
- pracuji na zahrádce, hlídám vnoučata
- Pracuji ráda na počítači.
- ráda čtu, vím že musím své deprese překonávat, práce doma mě nebaví, ale vím, že to musím udělat a překonat svou nechuť
- Ráda dělám ruční práce, všem se to líbí.
- Ráda vařím
- Sauna, bazén
- snažím se dobře plnit své pracovní povinnosti, beru léky na zmírnění obtíží
- snažím se se svými potížemi nezabývat a nemyslet na ně, naučit se s tím žít, beru léky
- Sportem - sjíždění vody, kole
- starala jsem se o starého pána a jeho pejska
- starám se o pejska
- Stýkala jsem se s dětmi švagrové, chodili jsme na procházky a děti mě mají rády, tak se vztah se švagrovou urovnal.
- tenisem, ve společnosti hraju kulečnick, posezením s přáteli u piva
- třeba mi sprostě nadávají, ale já už je neberu, nic si z toho nedělám
- třeba nikdy jsem neprodávala, ale přesto jsem šla prodávat a zvládla jsem to
- ůluštění křížovek, poslech hudby
- Umím dobře stolní tenis a za to mě ostatní oceňují. Málokdo mě porazí.
- vyhrál jsem výběrové řízení v práci a zakázku, využívám toho, že jsem léta dělal judo
- Vyšívala jsem a to hezky a to ostatní obdivují. Hlavně v nemocnici.
- začala jsem chodit cvičit, bruslit a byla jsem s kamarádkami na dovolené
- zahradnictví, rybaření
- zpívání

Zacházela s vámi příznivěji vaše rodina? 1.část

- bratr se mi vyhovět v tom, co potřebuji, jezdí za mnou
- bratr, maminka mi ve všem pomáhají
- bratranec - chápe mě, vezme mě třeba k sobě
- dcera mi finančně třeba pomůže
- dcera mi hodně pomáhala
- dcera s rodinou,pomohli mi z Dobřan a najít garsonku,zeť mi pomůže třeba s spravit co potřebuji v domácnosti
- Dcery mi pomáhají a podporují mě.
- Děti a vnučka se o mě starají, chodí ke mě, víc mi pomáhají- uklidí mi , vymaluje
- Děti i vnučata se ke mě chovají moc hezky, mám z nich radost.
- Děti mě velmi podporovaly, byly na mne hodné, i manžel.
- Děti mi hodně pomohly, podporují mě a dovedly mě sem k lékaři, aby se mé potíže zmírnily.
- Děti se ke mě chávaly velmi hezky.
- Děti se ke mně chovají dobře, měl jsem teď výkyvy v nemocnici a oni si na mě našly čas, pomohly mi, slovně mě podpořily.
- děti se mi snaží pomoci a kamarádka-vezmou mě k sobě třeba na víkend nebo v době nemoci, abych nebyla sama
- děti se zlepšily i moje kamarádky, začaly mi pomáhat
- hlavně můj manžel,šel se mnou k doktorce,která mu řekla,jak se ke mě chovat a on je úplně skvělý
- Hodně mě podporuje matka a její bratr, kterým se můžu svěřit, protože mají podobné problémy jako já.
- jen mě ničili, mimo vlastního otce
- Když byla moje nemoc akutní chovala se ke mě rodina a manžel moc hezky.
- když mi nebylo dobře, manžel třeba uklidí, uvaří, pochopí mě, že nemůžu jít do práce
- máma se vyptává,zda ještě něco potřebuji
- maminka s tatínkem, mají mě moc rádi
- maminka se o mě stará
- maminka, přítelkyně-pomáhají mi jak můžou-jdou se mnou ven, nebo mi třeba podají lék
- mamka mi pomáhá tím, že už začíná věřit, že jsem mafiánka
- manžel a děti se ke mně chovali hezky, pomáhali mi
- Manžel a syn poznají, když je mi špatně, udělají za mě třeba mou práci
- manžel je ke mně pozornější, tolerantnější, snaží se mě rozveselit, děti jsou hrozně hodné a podporují mě
- matka
- matka mi věnovala zvýšenou péči
- Mohu se svěřit dětem a ty mě podporují.
- Moje dcery mě podporovaly a zastávaly se mě před zbytkem rodiny, který mou nemoc zlehčoval.
- Moje děti se mnou zacházejí moc dobře, zastaly se mě před manželem, který mi sprostě nadával.

Zacházela s vámi příznivěji vaše rodina? 2.část

- Moje obě dcery mě podporují, zimu trávím u jedné z nich v Č. Krumlově.
- moji rodiče, ale ti už umřeli
- Můj nynější partner mě velice podporuje a děti také, jsou na mě hodné.
- můj přítel mě obskakuje, bere ohled, i děti
- např. manžel za mě pracoval nakupování, vaření, pořádek v domácnosti
- např.sestra pozná, že na mě jde mánie, a pošle mě včas k lékaři
- např.sestra s bratrem, pravidelně volají a navštěvují mě v nemocnici
- otec
- pomáhají mi, když můžou, sami jsou nemocní
- Přítel mi hodně pomáhá a moje dcera se ke mně chová výborně.
- Rodiče mě podporovali, maminka mi pomáhá s dětmi a pan doktor Kalina je moc hodný a trpělivý.
- Rodiče neví kdo jsem, teď na to chtějí přijít
- rodiče se mnou zacházejí dobře, ve všem mi pomáhají,i sourozenci, sestra mi pomáhá a radí v mých plánech
- rodiče, sourozenci-dají mi třeba najíst a přespat, i když jsem si na to neudělal
- Rodina jsou milejší, ochotnější
- rodina mě nechá třeba ležet, odpočívat, pomáhají mi
- rodina o tom neví
- Rodina se vyvaruje věcí, které mi vadí - hluk, křik, hádky a projevují mi pochopení
- rodina si o mě dělá starosti
- rodina, manžel, všichni mě podrží, pomáhají
- sestra mi pomáhá jak může
- sestry se ke mně chovají dobře
- Snaží se mi pomáhat, např. mě nechají v klidu, když mám depres. stav
- sourozenci jsem na Slovensku, o mé nemoci neví, manžel je velmi hodný, ohleduplný
- sourozenci-zvou mě k sobě,navštěvujeme se,nejvíc mi pomáhá domovní správce-hospodaří mi s penězi, řekne co mám doma udělat,jezdíme spolu pro minerálky, sám jsem s penězi nikdy nevyšel a s pomocí vyjdu
- stále
- v začátcích mé nemoci mě podporovala celá rodina, vozili mě do nemocnice, dcera nám vařila jídlo a starala se o nás s manželkou
- všichni mají zájem, abych byl zdravý
- všichni z rodiny se ke mně chovali lépe kromě manžela, který mi nadával, že jsem cvok, odejít ode mě nechtěl
- vždycky se mi snažili pomoci se z té situace dostat
- Zejména děti mě podporují a jsou hodné, také bratrova rodina se ke mě chová dobře. Horší to bylo s manželem - proto jsem se rozvedla.
- žena, např. mě utěšuje když mi je úzko

Zacházel s vámi někdo příznivěji při získávání sociálních dávek nebo invalidního důchodu?

- ano, pracovala jsem v tomto oboru a kolegové mi velice pomáhali
- delší dobu v inv. důchodu
- dostala jsem invalidní důchod
- jsou tam vstřícní
- když jsem si vyřizovala důchod, tak byli strašně milí a soucítili se mnou
- Když jsem z invalidního důchodu žádala o starobní, tak se chovali moc hezky, vše mi poradili a paní mi byla moc nápomocna o mých problémech věděla.
- na okr.úřadě v K.Varech, bytě fajn
- na úřadu práce, když jsem přišel o práci
- pomohli mi a vše vysvětlili
- Pomohli mi, vše mi vysvětlili a nechali mě čekat v čekárně plné lidí (nesnáším skupinu lidí kolem sebe - bojím se).
- pracovala na úřadu, všude zavolala, získala informace o pečov.domu
- ptalo se mě, zda to či ono zvládnou
- soc. pracovnice
- sociální pracovník Švec-Cheb-sepsal mi žádost o rozvod, abych nemusela platit, vyřídil mi sociálku s vyřizováním úřadů
- u komisí
- Úředníci byli opatrnější, když se mnou mluvili, vše mi vysvětlili.
- úředníci mi vždy všechno vysvětlili, zapomněl jsem si tam mobil a úřednice mi ho vrátila
- úředníci se mnou zacházeli dobře

Zacházel s vámi někdo příznivěji v záležitostech bydlení?

- bratr se mi snaží pomoci s výměnou bytu
- bydlím u maminky, stará se o mě
- bydlím v pečovateláku a pečovatelky jsou milé
- Jsem u rodičů, protože sám nemám kde bydlet
- kupoval jsem si byt a hypotéku a vše mi vysvětlili a máma mi pomohla
- majitelé domů zařídí v bytě, co je třeba, dovezou mě k lékaři
- otec mi poskytl bydlení
- pomoc při koupi bytu-pomohla mi real.kancelář
- pomohli mi ze staveb. spoření LIŠKA a pan Matějček mi pomohl vyplnit papíry a sestra mi dělala ručitele (při koupi bytu)
- právě včera mi soc. pracovnice vyhledala možnosti k ubytování, ale to až tady v Ostrově
- přítelkyně-bydlení jsme sháněli spolu
- sestra mě nechává bydlet u ní v baráku
- správce domu, chová se bezvadně, je to mladý člověk a má velké pochopení
- známí mě nechali čas u sebe

Zacházel s vámi někdo příznivěji při vašich náboženských aktivitách?

- **bratři ze sporu se o mě teď víc zajímají, povzbuzují mě, že mě Bůh má rád**
- **Chovají se ke mně hezky. Ale spíš jsem v kostele sama.**
- **kamarádka Jana mě duševně podporuje**
- **mám kamarádku, učitelku mateřské školy, ta je věřící a soucítí se mnou**
- **pomohli mi najít práci**
- **sousedka**
- **stojí při mě, dokáže mě uklidnit, dát víru**
- **v kostele jsme si všichni podali ruce**
- **víru mám jen pro sebe**

Zacházel s vámi někdo příznivěji v zaměstnání?

- berou mě jako zdravou i když o tom ví
- brali na mě zřetel, někdo se mi vysmíval, ale někdo mě zase bránil
- chovali se ke mně v práci dobře, pak jsem šel do invalid. důchodu
- jsme v práci dobrý kolektiv, chápou mě tam když mi třeba není dobře, staví když zavolám, že nemohu přijít
- kolegyně se chovaly dobře, můj duševní stav nekomentovaly, braly mě mezi sebe
- např. s nákupem
- neví o mé nemoci
- prominutá absence nebo pozdní příchod do práce
- spolupracovnice-utěšovaly mě,říkaly "neboj se, všechno bude v pořádku"
- toto onemocnění zatím do zaměstnání nezasáhlo
- v zaměstnání mě poslali k lékaři
- V zaměstnání mi spíš nadávali, i když jsem se snažila. Myla jsem čené nádobí v kuchyni a zdálo se jim, že pracuji pomalu.
- v zaměstnání se ke mně chovali velmi dobře, brali na mě ohled
- vedoucí mě podporoval
- Zpočátku mě podporovali, ale když se mé potíže zhoršovaly, tak to nechtěli přejímat a raději jsem dala výpověď a šla do předčasného důchodu.

Řešitel

PROTEQ, s.r.o.

- **IČ:** 4346 2278
- **DIČ:** CZ43462278
- **Adresa:** Horova 36, 500 02 Hradec Králové

spolupráce:

STEM/MARK, a.s.

a

RNDr. Tomáš RAITER

řešitel projektů

Kvalita Pracovního Života

Kvalita Očima Pacientů

- **Telefon:** 774 203 543, 284 686 387
- **E-mail:** tomas.raiter@volny.cz,

Řešitel projektu je zkušeným výzkumným pracovníkem. Působil jako prezident SIMAR - asociace předních výzkumných společností působících v České republice. Zaměřuje se na koncepci a koordinaci významných projektů na národní i mezinárodní úrovni. Je jedním z iniciátorů a propagátorů projektů Kvalita Očima Pacientů a Kvalita Pracovního Života. V rámci těchto projektů spolupracuje od roku 2001 s Ministerstvem zdravotnictví ČR a výzkumnými společnostmi STEM/MARK a PROTEQ na lokalizaci metodiky měření kvality zdravotní péče a kvality pracovního prostředí v českém zdravotnictví. Při realizaci těchto projektů spolupracuje také s některými kraji, krajskými zdravotními rady a nemocnicemi (např.: FN Ostrava, Středočeský kraj, Liberecký kraj, Ústřední vojenská nemocnice). Je spoluautorem publikace Strategický marketing zdravotnických zařízení a metodické příručky Kvalita Očima Pacientů.